

AJAKONIA

REGIONÁLIS
TUDOMÁNYOS
ÉVKÖNYV

60.
2022.

ARRABONA

60.

RÓMER FLÓRIS
Művészeti és Történelmi Múzeum

- alapítva 1859 -

GYŐR
2022

ARRABONA 60. 2022
Regionális Tudományos Évkönyv

Szerkesztőbizottság:

Bana József, Barna Attila, Csiszár Attila, Czigány Dávid, Horváth József,
László Csaba (elnök), N. Matus Zsanett, Szalay Balázs, Székely Zoltán, Vajk Ádám

Felelős szerkesztő:

Nemes Gábor

Szerkesztők:

Cserhalmi Zoltán, Kelemen István

Olvasószerkesztő:

N. Matus Zsanett

Külső lektorok:

Forgó András, Horváth Gergely Krisztián, Koltai András, Péterfi Bence,
Radványi Diána, Soós Viktor Attila

Rezümék fordítása (angol):

Kovács Lajos

Arculatterv és technikai szerkesztés:

Tanai Csaba Taca

A kiadvány megjelenését támogatta:

Győri
Egyházmegyei
Gyűjteményi Központ

HANSÁGI MÚZEUM
"HANSÁGI MÚZEUM"
ALAPÍTVÁNY

Nemzeti Kulturális Alap

SOPRONI MÚZEUM
ALAPÍTVÁNY

ISSN 0571-1304

Kiadja: Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum
Nyomdai kivitelezés: Palatia Nyomda és Kiadó Kft.
Megjelenik: 250 példányban

TARTALOM

TANULMÁNYOK

- Mrenka Attila*
BRONZKORI LELETEK SOPRON KÖRNYÉKI TEREPEBJÁRÁSOKBÓL.....9
- Csermelyi József*
ADALÉKOK KISMARTON HABSURG-KÉZRE KERÜLÉSÉHEZ
ÉS EZT KÖVETŐ JOGÁLLÁSÁHOZ.....35
- Diana Duchoňová – Martí Tíbor*
AZ ESTERHÁZY CSALÁD HATALMI REPREZENTÁCIÓJÁHOZ:
ESTERHÁZY MIKLÓS NÁDOR TEMETÉSÉRE MEGHÍVOTT SZEMÉLYEK JEGYZÉKE57
- Dominkovits Péter*
A MÁRIA TERÉZIA-KORI ÚRBÉRRENDEZÉS SOPRON VÁRMEGYÉBEN (1767)97
- Szuly Rita*
A GYŐRI EGYHÁZMEGYE 18. SZÁZADI EGYHÁZSZERVEZETE
ÉS PLÉBÁNIAHÁLÓZATA A 18. SZÁZADBAN115
- Horváth Gergely Krisztián*
ANYAGI KULTÚRA ÉS GAZDASÁG EGY ELÁRVULT URADALOMBAN
A MOSONSZENTMIKLÓSI URADALOM INVENTÁRIUMA 1843-BÓL143
- Paál Zsuzsanna*
KÁLYHÁSMESTERSÉG GYÓRÖTT
Cserépkályha- és kályhacsempe kollekció a Fruhmann-házban,
18–20. század
Kiállítási katalógus201
- Gerencsér Péter*
REPREZENTATÍV ÉS POLGÁRI
RIVÁLIS NYILVÁNOSÁGOK A KAPUVÁRI NAGYVENDÉGLŐBEN.....247
- Kelemen Dávid*
AZ 1954-ES MÁRIA-ÉV ZARÁNDOKLATAI ÉS ESEMÉNYEI
A GYŐRI EGYHÁZMEGYÉBEN, KORABELI FORRÁSOK TÜKRÉBEN.....275

SZEMLE

- Tringli István*
Balthasar Fatiga feljegyzési könyve. Das Gedenkbuch
von Balthasar Fatiga 1596–1608. Közreadja: Németh János.
Sopron, 2020.....294

<i>Forgó András</i>	
Amikor Sopronra figyelt Európa. Az 1625. évi soproni koronázó országgyűlés. Szerkesztette: Dominkovits Péter – Katona Csaba – Pálffy Géza. (Annales Archivi Soproniensis 2). Sopron–Budapest, 2020.	296
<i>Suslik Ádám</i>	
Varga Ottó: Naplóm 1878. Közreadta és kísérőtanulmányt írta: Balla Tibor – Dominkovits Péter. MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, Sopron, 2020.	300
<i>Perger Gyula</i>	
D. Szakács Anita: Ifj. Munczy Béla I. világháborús frontnaplói. MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, Sopron, 2020.	303
<i>Suslik Ádám</i>	
Ujváry Gábor: „Hűség városa légy hű öre önmagadnak” Nyugat-Magyarország 1918–1921 közötti sorsa és a soproni népszavazáshoz vezető út. MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, Sopron, 2021.	309
<i>Horváth Sándor</i>	
Martinschich Balázs: Bezenye, Bizonya, Pallersdorf. Magánkiadás, 2021.	312
E SZÁMUNK SZERZŐI	317

SUMMARY

STUDIES

- Attila Mrenka*
BRONZE AGE FINDS FROM FIELD SURVEYS AROUND SOPRON.....9
- József Csermelyi*
CONTRIBUTIONS TO THE ACQUISITION OF KISMARTON (EISENSTADT)
BY THE HABSBURGS AND ITS SUBSEQUENT LEGAL STATUS35
- Diana Duchoňová – Tibor Martí*
THE REPRESENTATION OF POWER OF THE ESTERHÁZY FAMILY
LIST OF PERSONS INVITED TO MIKLÓS ESTERHÁZY'S FUNERAL57
- Péter Dominkovits*
THE SETTLEMENT OF CORVÉE IN THE AGE OF MARIA THERESA
IN THE COUNTY OF SOPRON (1767)97
- Rita Szuly*
THE 18TH CENTURY CHURCH ORGANISATION AND PARISH NETWORK
OF THE GYŐR DIOCESE IN THE 18TH CENTURY.....115
- Gergely Krisztián Horváth*
MATERIAL CULTURE AND ECONOMY IN AN ABANDONED MANOR
INVENTORY OF THE MANOR OF MOSONSZENTMIKLÓS FROM 1843.....143
- Zsuzsanna Paál*
STOVE MAKING IN GYŐR.
Collection of Tiled Stoves and Stove Tiles
in the Fruhmann House, 18th-20th century.
Exhibition Catalogue201
- Péter Gerencsér*
REPRESENTATIVE AND CIVIC
RIVAL PUBLICS IN THE KAPUVÁR GRAND RESTAURANT247
- Dávid Kelemen*
THE PILGRIMAGES AND EVENTS OF THE 1954 MARIAN YEAR
IN THE DIOCESE OF GYŐR, IN THE LIGHT OF CONTEMPORARY SOURCES.....275

REVIEWS

- István Tringli*
Balthasar Fatiga's Book of Records of 1596–1608.
Published by János Németh. Hungarian National Archives,
Sopron Archives of Győr-Moson-Sopron County, Sopron, 2020.294

<i>András Forgó</i>	
	When Europe Was Focused on Sopron. The Sopron Coronation Diet of 1625. Edited by Péter Dominkovits – Csaba Katona – Géza Pálffy. (Annales Archivi Soproniensis 2.) Sopron–Budapest, 2020..296
<i>Ádám Suslik</i>	
	Ottó Varga: My Diary from 1878. Published and commented by Balla Tibor and Péter Dominkovits. Hungarian National Archives, Sopron Archives of Győr-Moson-Sopron County, Sopron, 2020.300
<i>Gyula Perger</i>	
	Anita D. Szakács: Bála Munczy the Younger's World War I Front Diaries. Hungarian National Archives, Sopron Archives of Győr-Moson-Sopron County, Sopron, 2020.303
<i>Ádám Suslik</i>	
	Gábor Ujváry: “City of Loyalty Be a Loyal Guardian of Yourself” Hungarian National Archives, Sopron Archives of Győr-Moson-Sopron County, Sopron, 2021.309
<i>Sándor Horváth</i>	
	Balázs Martinschich: Bezenye, Bizonya, Pallersdorf. Private edition, 2021.312

*Diana Duchoňová – Martí Tibor**

**AZ ESTERHÁZY CSALÁD HATALMI REPREZENTÁCIÓJÁHOZ:
ESTERHÁZY MIKLÓS NÁDOR TEMETÉSÉRE MEGHÍVOTT SZEMÉLYEK JEGYZÉKE**

Galántai gróf Esterházy Miklós, a Magyar Királyság nádora 1645. szeptember 11-én hunyt el,¹ temetésére Nagyszombatban, ugyanazon év december 11-én került sor.² Ismerünk magyar főúri családok levéltáraiban fennmaradt temetési rendtartásokat,³ de temetésre meghívott személyek jegyzékéről alig van tudomásunk: ilyen forrás a korszak főúri temetési közül Batthyány Ferencné Lobkowitz Poppel Éva gyászszertartása esetében ismert.⁴ A közlésre kerülő forrás különleges módon teszi lehetővé a 17. századi magyar politikai elit reprezentációs szokásaiba való betekintést és annak kiderítését, hogy a fontos hazai vendégeken kívül kit hívtak meg külföldről a Magyar Királyság legfontosabb világi főméltóságának temetésére. A temetés fontos reprezentációs esemény volt: az elhunyt búcsúztatása meg kellett feleljen a társadalmi rangjának. A halál és a temetés történelmileg összefüggésben állt az ősökre való emlékezéssel és a családi emlékezet kialakulásával. A temetési szertartáshoz kapcsolódóan megnyilvánult az utódok viszonyulása az élthez, a vagyonhoz, az elhunyt erényeihez és hírnevéhez. Minden hatalmi viszony kölcsönösségen alapult: ajándék és cserébe adott ajándék formáját öltötte. A temetés megszervezése egyedülálló módon befolyásolta az emberek kollektív emlékezetét, és így létrehozta és alakította a családtörténetet.⁵

* A közlemény a VEGA 2/0086/20 számú projekt – „A kora modern igazgatás az állam, a megye, az uradalmi és a városigazgatás tükrében”, illetve az APVV-17-0398 sz. „Út a modern társadalom felé. A modern idők három évszázada” projekt keretében, amely a Szlovák Tudományos Akadémia Történeti Intézetében valósul meg 2018-2022-ben, valamint a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült. A publikációban közlésre kerülő forrásra (*Függelék*, 1. sz.) Szabó András Péter hívta fel a figyelmünket.

¹ További részletekért lásd (opcionálisan): DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 558.; SZILÁGYI: Esterházy Miklós 79–88.; PÁLFFY: Familie Esterházy 13–46.; HILLER: Az ajándékozás 145.; BERÉNYI: Esterházy Miklós fiatalsága 24–31.; BERÉNYI: Der Ursprung der Familie Esterházy 60–83.; BITSKEY: Esterházy Miklós 31–42.; CSAPODI: Esterházy Miklós; KOVÁCS: Esterházy Miklós udvara 176–189.

² Miklós nádor halálának leírása Esterházy Pál emlékirataiban (*Mars Hungaricus*): ESTERHÁZY: *Mars Hungaricus* 310.; DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 451–452.

³ SZERÉMI [ODESCALCHI]: Thurzó György nádor temetése 425–428.; HORN: Ismeretlen temetési rendtartások 762–763., 767–772.; JEDLICSKA: Pálffy Miklós 733–736.; SZERÉMI [ODESCALCHI]: Gr. Forgách Miklós 276–278.; Magyar főrangúak 738–744.; SVÁBY: II. Rákóczy György temetése 582–584.; THALY: Rákóczy Ferenc 679–685.; SZERÉMI [ODESCALCHI]: Gr. Forgách Miklós 414–418.; MERÉNYI: Nyári Krisztina temetése 131–136.; SZÁDECZKY: Az Apafiak sírboltja 276–280.; HEMER: Bornemisza Anna 284–287.; KOLTAI: Batthyány Ádám 453–460., 464., 471–475.

⁴ Batthyány Ferencné Formentini Aurora temetésére meghívott személyekről: lásd KOLTAI: Batthyány Ádám 453.

⁵ DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 453. A halálhoz és a haldokláshoz való viszony a kora újkori társadalomban teljesen más volt, mint manapság. További részletekért (válogatva): BAUER: *Von Tod und Bestattung* 1–31.; VAN DÜLMEN: *Kultura a každodenní život* I. 224.; ARIÉS: *Dějiny smrti* II., 22; MUIR: *Ritual in Early Modern Europe*, 40; KRÁL: *Smrt a pohřby české šlechty*, 44–45; ARIÉS: *Dějiny smrti* I. 17–47.; HAWLIK: *Der schöne Tod* 211.; SZABÓ: *A végtisztesség* 155.

Az utóbbi évtizedekben számos értékes forrás jelent meg az Esterházy család tagjainak 17. században történt temetkezéseiről, és az újabb kutatásoknak köszönhetően a temetési szertartások számos részletét és kellékét jól ismerjük.⁶ A temetésekre vonatkozóan változatos és bőséges forrásanyag maradt fenn: a művészettörténeti kutatás a szertartás tárgyi kellékeinek jegyzékeit vizsgálva rekonstruálta a gondosan előkészített szertartás menetét és feltárta többek között a nádor *castrum doloris*-ának keletkezését (a megrendelés hátterét és sok, a végtisztességhez kapcsolódó fontos részletet).⁷ A témával foglalkozó magyar nyelvű történeti kutatásban az Esterházyak temetéseinek vizsgálata kezdetben elsősorban az 1652. évi vezekényi csata hősi halottainak⁸ nagyszombati temetésére összpontosult: a négy Esterházy nagyszombati gyászszertartását – amelynek ismert képi ábrázolása a fraknoi vár gyűjteményében található – az Esterházyak családi reprezentációjának szempontjából vizsgálták.⁹ A família tagjai felett mondott halotti prédikációk szövegeit az irodalomtörténeti kutatás már többször is elemezte,¹⁰ legutóbb a beszédek szimbólum- és motívumrendszerének vizsgálatán keresztül bővült a tudásunk az Esterházyak önreprezentációjáról és a családtörténet, illetve a múlt emlékezetének az Esterházy család esetében különösen gazdag hagyományáról.¹¹

Esterházy Miklós temetéséről tehát már eddig is voltak forrásaink: a temetési szertartás pontos menetét rögzítő ordó, számos temetésre szóló meghívó, a *castrum doloris* elkészítésének ügyében Nádaszy János (1614–1679) jezsuitával folytatott levelezés stb. Most ezek kiegészülnek egy új forrással, az Esterházy Miklós nádor temetésére meghívott személyek neveit tartalmazó jegyzékkel. A forrás ismertetése előtt szeretnénk felhívni a figyelmet két, egymással összefüggő – és közép-európai összehasonlítható vizsgálatokra is lehetőséget adó – forrástípus jelentőségére: a különböző meghívókra,¹² valamint a meghívottak neveit felsoroló jegyzékekre.

⁶ VISKOLCZ: Az Esterházyak temetkezéseiről 245–270.

⁷ VISKOLCZ: Esterházy Miklós nádor 31–39.

⁸ Esterházy László, Ferenc, Tamás és Gáspár. Az 1652. augusztus 26-án lezajlott vezekényi (Velké Vozokany, SK) csatáról: BERÉNYI: A vezekényi csata 21–31.; J. ÚJVÁRY: Esterházy László halála 943–972.; HÖBELT: Friedliche Koexistenz – unfriedliche Grenze 1–34.; BERÉNYI: Esterházyak I. 377–417.; SZABADOS: Vezekényi csata 783–808.

⁹ SZABÓ: A végtisztesség; J. ÚJVÁRY: Esterházy László temetési költsége 9–23.

¹⁰ KECSKEMÉTI: Halotti beszédek. Vö. a „Fényes palotákban, ékes kőfalokban”: tanulmányok az Esterházy családról c. kötet (Szerk. MACZÁK IBOLYA, Budapest, 2009) több írása, ill. az Esterházy család tagjai felett mondott halotti beszédek bibliográfiája uo., MACZÁK: Gyászbeszédek bibliográfiája 137–140.

¹¹ DÉRI: Genealógia és nemzetségekönyv 167–180.

¹² Az arisztokrácia fontos életeseeményeinek (keresztelő, házasságkötés és temetés) alkalmából keletkezett meghívók több szempontú kutatásának hozadéka (a magyar történetírásba) eddig leginkább a menyegzői meghívók szisztematikus kutatása terén hozta a legfigyelemreméltóbb eredményeket. SZABÓ: Menyegzőtől mennyegzőig 1027–1084., illetve legújabbán: HANÁK – SZABÓ: Keresztvíztől a sírkeresztig.

A főúri (hatalmi) reprezentáció fogalma és forrásai

A kora újkori főúri reprezentáció megnyilvánulásainak legfontosabb alkalmai, a reprezentáció megjelenésének különböző formái a közép-európai arisztokrácia történetének kutatásában régóta az egyik legmeghatározóbb kutatási terület.¹³ A magyar főúri családok közül épp az Esterházy család tagjai főúri reprezentációjának eszközeiről és (írott, tárgyi és vizuális) forrásairól áll rendelkezésünkre a legtöbb feldolgozás.¹⁴

A főúri reprezentáció többek között megnyilvánult a családi múlt emlékeztetének jegyében az ősi származást (akár fiktív módon is) igazolni, illetve megjeleníteni hivatott genealógiákban,¹⁵ a személyes karrier állomásait, rangot és méltóságot, a katonai érdemeket és erényeket szimbólumokkal ábrázoló halotti címereken,¹⁶ és kifejeződött az eseményre meghívott személyek rangja, méltósága és a megjelentek száma által. Az Esterházy család tagjai esetében különösen gazdag forrásanyag teszi lehetővé a főúri reprezentáció képi és írott formában való megjelenítésének tanulmányozását.¹⁷

A nyomtatásban megjelent halotti prédikációkkal ellentétben, amelyek első sorban a személyes és a családi reprezentáció elemeinek és szimbólumainak gazdag tárházát képezhetik, az Esterházy Miklós temetésére meghívott személyek jegyzéke egyszerre teszi lehetővé a mindenkori nádor hatalmi reprezentációjának, valamint az elhunyt személy és családja társadalmi reprezentációjának vizsgálatát.

A forrás – különösen a magyar egyházi és világi rendeket felsoroló része – leginkább a korszak országgyűlési meghívóira hasonlít, hiszen a meghívottak az országgyűlési listákhoz hasonlóan a jegyzékben is csoportosítva vannak: külön szerepelnek a főpapok, a főurak, a megyék, a címzetes apátok és prépostok, illetve a káptalanok. Sőt, megállapítható, hogy a jegyzékben szereplők többsége hivatalos volt a nem sokkal a nádor temetését követően megnyílt, 1646/1647. évi diétára.¹⁸

¹³ A kérdéskör nemzetközi irodalmából itt csak a közép-európai perspektívából legrelevánsabb munkákat emeljük ki: HELMUTH: *Adel im Wandel*; MAŤA: *Svět české aristokracie*; WINKELBAUER – FAZEKAS – SCHEUTZ – SZABÓ: *Frühneuzeitforschung*; KELLER – MAŤA – SCHEUTZ: *Adel und Religion*.

¹⁴ Csupán néhány, a témához kapcsolódó publikáció: PERSCHY: *Bollwerk Forchtenstein*; PERSCHY – PRIKLER: *Die Fürsten Esterházy*; GALAVICS: *Die frühen Porträts 105–125.*; SZILÁGYI: *Hungary's heritage*; GÜRTLER – KRENN: *Die Familie Esterházy*.

¹⁵ MNL OL P 125 Esterházy Pál nádor iratai, IV. Vegyes iratok, 4751. sz. mikrofilm, 52. cs., Leltárak és összeírások Pál nádor levéltáráról, képtáráról, ékszereiről, berendezési tárgyairól s idegenek ingóságairól (1652–1705); FAZEKAS: *Esterházy Pál nádor 905–907.*; BERÉNYI: *Der Ursprung der Familie Esterházy 19–46.*; TÓTH: *Egy koholmány hosszú árnyéka 357–372.*

¹⁶ PANDULA: *Halotti építáfium címerek 123–138.*

¹⁷ BŰZEK – KRÁL: *Paměť urozenosti 233.*; MAŤA: *Svět české aristokracie 88–109.*; KOLDINSKÁ: *Každodennost renesančního aristokrata 5–7.*; RÖSENER: *Erinnerungskulturen*; RÖSENER: *Aspekte 405–427.*

¹⁸ [OKOLICSÁNYI, Paulus], *Historia diplomatica seu de statu religionis evangelicae in Hungaria*, [Frankfurt/Main], 1710 (RMK, III, 4721), Appendix, 5–7. ZSILINSZKY: *A linczi békekötés 331–339.* (az OSZK-példányok alapján, magyarul). Lásd itt: <https://archivum2004.piarista.hu/arisztokrata/13orszaggyules.htm#1646>. GUSZAROVA: *A 17. századi magyar országgyűlések 116–121.*; GUSZAROVA: *Vármegei követek 123–143.*; BESSENYEI: *Magyar Országgyűlési Emlékek 1646–1647, I.*; FAZEKAS: *Országgyűlés a kora újkori Magyarországon 187.*

Valójában tehát a magyar rendi társadalom megközelítően teljes vezető rétege meghívást kapott a temetésre; az országgyűléssel ellentétben viszont a temetésre a Habsburg Monarchia teljes bécsi elitje, a Habsburg aulikus arisztokrácia legjelentősebb tagjai is kaptak meghívót.

Mivel a temetés fontos reprezentatív esemény volt, az elhunyt búcsúztatása társadalmi rangjának kellett megfelelnie, ami hosszú előkészületeket igényelt. Az átlag emberek három napon belül, tehát a lehető leghamarabb temették el az elhunytat, főúri személyek esetében a temetésre a halál után több hónappal került sor. A férfiaknál ez az intervallum általában három hónapig tartott, a nőknél más volt az időtartam, de ez inkább a konkrét helyzettől függött.¹⁹

A temetés dátumának meghatározása után az új családfő meghívókat küldött a család rokonainak, ismerőseinek és szeretteinek a temetésre. A korszakból ismerünk olyan eseteket, amikor a nagyközönség a halálesetet hírül adó nyomtatványokból értesült a főúr haláláról, amiket költők vagy tudósok megrendelésre készíthettek a temetésre²⁰ – a Magyar Királyság esetében azonban (a források alapján) ez nem vált gyakorlattá: nyomtatott gyászjelentések nem ismertek, a gyászbeszéd²¹ pedig utólag jelentek meg.²² Az Esterházy család tagjai számára e művek szerzői a legtöbbször jezsuiták voltak, az Esterházy Miklós felett mondott gyászbeszéd (*Oratio funebris...*) szerzője Keresztes István SJ volt, a kinyomtatott beszéd Bécsben jelent meg 1645. december 11-én.²³ Feladata volt a *castrum doloris* metszése és kinyomtatása is.²⁴ A vezekényi csatában elesett négy Esterházy családtag temetési beszédének szerzője Hoffmann Pál (1614–1659) pécsi püspök volt, a nyomtatvány 1652. november 26-án jelent meg.²⁵

A temetésre szóló meghívó leveleket 1645. október folyamán, november legelején küldték el. A fennmaradt meghívókat (magyar, illetve latin nyelvű szövegeket

¹⁹ PETRAŇ: Dějiny hmotné kultury 214.

²⁰ Válogatva: DYKASTUS: Pohřební kázání, o.n.; KOŽLANSKÝ: Monumentum: Památka pohřební, o.n.; Sz. N.: Processus aneb vypsání slavného pohřbu, o.n.; CYKÁDA: Kázanj, o.n.; CYRILL: Kázanj Pohřebnj, o.n.; DYKASTUS: Pohřebnj Kázanjij, o.n.; DYKASTUS: Pohřeb Vrozeného Pána, o.n.; HERTVICIUS: Tumulus [maj.] Horrendi homicidij, o.n.; KODED: Kázání nad mrtvým tělem, o.n.; MEGANDR: Kázání pohřební nad urozenou paní, o.n.; HOŘOVSKÝ: Kázání pohřební nad tělem, o.n.; LUMISDEN: A Heavenly Portion 59.; GATAKER: Pauls Desire of Dissolution 213.; DUGAN: The Funeral Sermon 631–644.; MCINTOSH: English Funeral Sermons 57.; PAVLÍČKOVÁ: Jasná zlatá hvězda 43–66.; KRÁL: Pohřební slavnosti 315–332.; KRÁL: Pohřby posledních pánů 401–512; KRÁL: Roníperské setkání 291–307.; KRÁL: Rituál a ceremoniál 71–86.

²¹ KECSKEMÉTI: Halotti beszédek.

²² KRÁL: Smrt a pohřby české šlechty 178–179., 183.

²³ OSZK, Régi Magyar Könyvtár (RMK) III. 1648, Oratio funebris ... D. Nicolai Eszterházi de Galanta.

²⁴ A művet 500 példányban kellett volna megjelentetni, kiadásának költsége 100 tallér volt. MNL OL P 124 László gróf iratai, 4680. sz. mikrofilm, 7. cs., nr. 1617, Keresztes István SJ levele Esterházy Farkashoz, Nagyszombat, 1652. július 14.; VISKOLCZ: Esterházy Miklós nádor, 37.

²⁵ RMNy 2459. OSZK RMK I. 868, Hoffmann Pál halotti beszéde gr. Eszterházi László, Ferencz, Tamás és Gáspár fölött, 1653, Bécs.

ismerünk)²⁶ 1645. október 15-én, illetve november 1-jén keltezték, azokat tehát nem egyszerre küldték el a címzetteknek.

A jegyzékben feltüntetett személyek többségének ténylegesen is elküldték a meghívókat (valószínűleg az elküldés tényére utalnak az egyes nevek mellé írt kereszt formájú jelek). A meghívók elküldésének időpontjára csak a különböző fennmaradt meghívók datálása alapján lehet következtetni, feltehetően a távolabbi címzetteknek postázták először a meghívókat.

Az Esterházy Miklós nádor temetésére szóló meghívók Közép-Európa számos jelentős levéltárában, családi archívumokban és közületek (városok, vármegyék) levéltáraiban egyaránt fellelhetők.²⁷ Ahogy az a családi levelezésből és más forrásokból kiderül: Miklós nádor testvére, báró Esterházy Dániel (1585–1654) és unokaöccse, Esterházy Farkas (1614–1670) voltak, akik – a többi „tutor atyafi” segítségével – a nádor halála után a temetést megszervezték és a nádor végakarátának döntéseikkel érvényt szereztek. A nádor temetésére szóló meghívókat ketten írták alá: báró Esterházy Dániel és tizenkilenc éves László (1626–1652).²⁸ A meghívót – a kor szokásainak megfelelően – külföldi hatalmasságok mellett az ország legelőkelőbb világi és egyházi személyeinek, a városoknak és a vármegyéknek is elküldték.²⁹

A gyászoló családdhoz intézett levelekben a levélírók együttérzésüket fejezték ki, egyúttal bejelentették részvételüket vagy részvételük elmaradását is (az ok feltüntetésével). A temetésen való részvétellel egyrészt kifejezték tiszteletüket az elhunyt felé és tiszteletüket a halottak iránt, másrészt a megjelenés az önreprezentáció megnyilvánulása és a főúri társadalmon belüli általános tisztelet elérésének eszköze is volt.³⁰

A temetésen való részvétel megerősítésének köszönhetően a szervezők Nagyszombat város vezetésével együttműködve biztosítani tudták az egész temetés logisztikáját. Az előkészületek összetettsége különösen a meghívott vendégek el-

²⁶ Az Esterházy Miklós temetésére szóló meghívók közül az alábbiakat ismerjük: 1. MNL OLE 174 Magyar Kamara Archivuma, Archivum Familiae Eszterházy, 4. cs., 9. t., fol. 1rv [dátum nélkül, magyar nyelvű fogalmazvány]; 2. Fraknó, 1645. nov. 1., MNL OL P 123 Miklós nádor iratai, 5. doboz, II. tétel, x) [Vegyes iratok] „Miklós nádor haláláról jelentése Esterházy Dánielnek és László grófoknak”, (latin ny.); 3. Esterházy Dániel és László Wenzel Euseb(ius) von Lobkowitz hercegnek (Herzog in Schlesien zu Sagan), Kismarton, 1645. október 15. (laton ny.), MTAK Kézirattár, MTA Történettudományi Bizottságának Oklevélmásolatai (Ms. 4928), Raudnitzer Archiv, Sign. C. 37.

²⁷ MARTÍ: Gróf Esterházy László 51–52.

²⁸ A levélnek több példánya is ismert: 1. Esterházy Dániel és László Eusebius Wenzel von Lobkowitz hercegnek, Kismarton, 1645. október 15. MTAK Kézirattár, MTA Történelmi Bizottságának Oklevélmásolatai (Ms. 4928), Másolatok a raudnitzai Lobkowitz levéltár iratairól C. 37; 2. MNL OL P 125 Pál nádor iratai, 4690. sz. film., 11. cím: III. Gazdasági iratok, a–f, 634. cs. (Fraknó, 1632–1645); 3. RÁTH: Gróf Esterházy Miklós nádor 207–208., CXC., Esterházy Dániel a nádor fivére és gróf Esterházy László az elhunyt nádor fia meghívják Győr megyét Nagy-Szombatba a december hó 11. tartandó temetésre. Fraknó, 1645. november 1.

²⁹ „Spectabilis ac magnificus Eszterházi (Esterhass/Ezterhazy) Dániel és László levélben hívják meg [Győr] megyét a néhai nádor Nagyszombatban leendő temetésére. A megye a szekszárdi apátot és Farkas András jegyzőt küldi.”, 1645. december 5. megyei közgyűlés Győr mezővárosban. HEGEDŰS – SZABÓ: Győr vármegye 104. (nr. 427).

³⁰ KRÁLI: Smrt a pohřby české šlechty 180.; DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 457.

szállásolásában mutatkozott meg. A 17. század közepén Nagyszombatban „csak” valamivel több mint 600 ház volt.³¹ A meghívott vendégek szinte az összes esetben megkeresték Nagyszombat polgármesterét szálláskéréssel. Köztük volt Wesselényi Ferenc (1605–1667) Fülek várának kapitánya, későbbi nádor is, kíséretével együtt. A polgármesterhez intézett levelében azt kérte, hogy a városvezető foglalja le számára néhai Bosnyák Tamás házát (Bosnyák Tamás egyébként az apósa volt, hiszen Wesselényi első felesége Bosnyák Zsófia volt), három melléképülettel együtt, kísérete számára. Ezen kívül kért még szálláshely céljából egy-két házat a környező falvakban is, szolgálai és lovai számára. Hozzátette, hogy természetesen nem ingyen élnének ott. Egyrészt a polgármester így megmutatná neki a jóakarátát, másrészt megvédené a „falut”.³²

A gyászjelentésekre adott válaszok többsége 1645-ben érkezett vissza.³³ E levelek alapján több meghívott személy esetében megállapítható, hogy az illetők – a földrajzi távolság, idős koruk vagy éppen a hivatali elfoglaltság okán – nem tudtak személyesen részt venni a nádor temetésén.

Ami azt a kérdést illeti, hogy ki jelent meg valójában a nádor temetésén, más források felhasználásával sem tartjuk valószínűnek, hogy ez teljesen rekonstruálható lenne. A temetés és az elhunyt, illetve a család szimbolikus rangját az a személy határozta meg, aki valóban részt vett a temetésen, és nem csak az arra meghívottak köre. A temetésen ténylegesen megjelentek csoportja részben a nádor temetési szertartási rendjének (ordo) segítségével rekonstruálható, de az ordó első sorban a szertartás során különböző feladatokat ellátó személyeket nevezi meg név szerint, és nem sorolja fel a résztvevőket, csupán azok főbb csoportjait.

A családi reprezentáció kifejeződése magában foglalja a szertartás során a család és az elhunyt múltjának, rangjának, címerének megjelenítését. A családi reprezentáció jegyében meghívott személyek közé tartozik az elhunyt és család-

³¹ 1634-ben 661 ház, később 1656-ban csak 595 ház volt. GRANASZTÓI: A barokk győzelme Nagyszombatban 23., 108. Az 1620 és 1660 közötti években kevés ház állt, amelyek szabálytalanul helyezkedtek el; ezt követően egyre gyakrabban nagyobb házak épültek. Ezzel a jelenséggel párhuzamosan több főúri család költözött a városba. Részletesen vö. DUCHOŇOVÁ: K problematike aristokracie v Trnave 8.

³² DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 467., Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ŠAT, Missiles, krabica 77: Wesselényi Ferenc levele Nagyszombat város polgármesteréhez, Murány vára, 1645. november 23.

³³ A válaszlevelek az egyik lehetséges forráscsoportját képezik Miklós nádor külföldi kapcsolatrendszerének feltérképezéséhez. Vö. HILLER: Az ajándékozás 24. Több eredeti levél megtalálható Esterházy Miklós nádor iratai között: MNL OL P 108 (Rep. 71, Fasc. I/I–II. kötetek). E levelek 17. századi másolatainak kötetbe rendezett gyűjteménye: OSZK Kt Quart. Lat. 759, fol. 1–10rv.: [1.] IV. Ulászló lengyel király, Varsó, 1645. december 14., fol. 2rv; [2.] Georgius Ossolinsky lengyel királyi kancellár, Varsó, december 9., fol. 3v; [3.] Stanislav Lubomirsky, gr., krakkói sztarosza, Kolbuszova, 1645. december 27., fol. 4rv; [4.] Leopoldus Guilielmus (Jacobus Pfendler titkár), Linz, december 11., fol. 5. r–v; [5.] Franz Christoph Khevenhüller, Franquenbourg grófia, 1645. Linz, október 21., fol. 6r, [6.] Gróf Pálffy István, Bécs, 1645. október 26., fol. 6v; [7.] Camillo Francesco Maria Cardinal Pamphili bíboros, Róma, 1645. december 16., fol. 7rv; [8.] Carolus Sanorius, Róma, 1645. december 9., fol. 8rv; [9.] Cancellarius Archiepiscopus Capuch., Bécs, 1645. december 2., fol. 9rv; [10.] Simándi István leleszi prépost, Lelesz, 1645. október 3., fol. 10rv.

tagjai tényleges rokoni-ismeretségi köre, és ide sorolhatók a közeli barátok és a legfontosabb familiárisok is. A vagyoni reprezentáció a család gazdasági erejét jelenítette meg; az alkalomra vásárolt, drága anyagokból készített szövetek, a szertartás külső, díszítő kellékei, így például a *castrum doloris* megalkotása, a magánkatonaság megfelelő öltözetben és fegyverzetben való felvonultatása stb., tehát a gyászszerartás külső pompáját, előkelő, fényűző látványosságát véljük idetartozónak. A XVII. századi magyar főúri gyászszerartások közül ebből a nézőpontból a vezekényi hősök 1652. november 26-iki nagyszombati temetése a legjobban fel dolgozott, de Viskolcz Noémi kutatásai nyomán az Esterházy család több más XVII. századi tagjának temetési rendjét, így az Esterházy Miklós nádor gyászszerartásán felvonuló menet pontos összetételét és rendjét is ismerjük.³⁴

A nádor temetési szerartása a Magyar Királyság első világi főméltóságának gyászszerartása volt. *Vicerex*, vagyis a király helyettese, a királyságbeli rendek vezetője, a rendek és az uralkodó közötti közvetítő. Jogkörét a *Corpus Juris*, a Werbőczy István által kodifikált magyar törvénykönyv pontosan körülírta: viszonylag széleskörű bírói/ítélkezési, igazgatási és katonai jogkörrel rendelkezett, meghatározott számú falut birtokként adományozhatott is.³⁵

A jegyzék hierarchikus rendben sorolja fel a meghívottakat. A Magyar Királyság első világi méltóságának halálakor az állami reprezentáció miatt elsőként a pápa és az uralkodó (a császár és király) kapott értesítést és a temetésre szóló hivatalos meghívást. A katolikus európai uralkodók közül meghívót kaptak a spanyol és a lengyel király, a bajor választófejedelem, az uralkodói család tagjai közül Lipót Vilmos főherceg – e dignitásokat a jegyzék összefoglalóan a „*principes*” szóval nevezi meg és hozzáteszi, hogy „*Dicti Principes sunt solummodo certificati de obitu dicti Domini Comitis, non autem invitati ad sepulturam eiusdem*”, vagyis ők csak formális értesítést kaptak a nádor elhunytáról, a temetésre tényleges meghívást nem.

A fenti legfelsőbb kört a legfőbb egyházi méltóságok követik: Francesco Barberini bíboros *nepos* (államtitkár), Ernst Adalbert von Harrach bíboros, Prága érseke és az apostoli nuncius. Ezt követően szerepel gyakorlatilag a teljes bécsi elit: meghívást kaptak a Titkos Tanács tagjai, a többi központi kormány szerv elnökei, a császár aulikus körének vezető tagjai, a bécsi és a bécsújhelyi püspökök. Név szerint szerepel több külföldi követ is, így a Velencei Köztársaság és a spanyol király követe is. Érdekesség, hogy a bécsi spanyol követként 1632 és 1641 között a császári udvarban működő Castañeda márki³⁶ is kapott meghívást, noha Esterházy Miklós – aki személyes jó barátja volt – halálakor már nem töltötte be e tisztséget (neve a jegyzékben ráadásul előkelő helyen, a birodalmi hercegi címet viselők után közvetlenül szerepel).

³⁴ VISKOLCZ: Az Esterházyak temetkezéseiről 246–249.; DUCHOŇOVÁ: Smútočné obrady 167–190.

³⁵ STIPTA: Dejiny súdnej moci 68–70.; ECKHART: Magyar alkotmány- és jogtörténet 210–211.

³⁶ Sancho Monroy y Zúñiga, Castañeda márkiról: MAREK: La embajada de España 133 skk., és MARTÍ – MONOSTORI: A Spanyol Monarchia értesülései 123–139.

A jeles életeseemények alkalmával a Habsburg Monarchia legbefolyásosabb (katolikus főúri) családjainak esetében gyakran előfordult, hogy meghívták magát az uralkodót, aki ilyen esetekben rendszerint megbízott követe révén képviseltette magát, esetleg ajándékot is adott a családnak. A közép-európai Habsburg Monarchia elitjének és a dinasztia kapcsolatát vizsgálva gyűjtötte és hasonlította össze Mark Hengerer a házasságkötések alkalmából az uralkodó által – nyilván az aulikus arisztokrácia legelőkelőbbjeinek – adott uralkodói ajándékok értékét.³⁷ Az ajándékkal kifejezhette a család szolgálatainak megbecsülését, gesztusával esetleg megerősíthette az adott família aulikus arisztokrácián belül elfoglalt helyét, illetve honorálhatta az udvarban valóságos szolgálatot teljesítő (pl. kamarási) szolgálatát vagy közeli, fontos pozíciót betöltő hozzátartozója személyét.

A *Casa de Austria* spanyol ágának követe – a spanyol uralkodó képviselőjében – gyakran részt vett a legelőkelőbb arisztokraták gyermekeinek keresztelőjén, illetve előfordult, hogy esküvőjén is. Az említett Castañeda márkiról például tudjuk, hogy „a spanyol király képében” Miklós nádor Pál fiának (1635–1713; a későbbi nádornak) és Mária lányának (1638–1684) keresztapja volt,³⁸ és részt vett a nádor István fiának (1616–1641) 1638. szeptember 26-án tartott esküvőjén is.³⁹ A spanyol követ számadásai között külön kimutatás maradt fenn, amiben a diplomata titkára pontos feljegyzéseket vezetett azoknak az ajándékoknak az értékéről és a kapcsolódó kiadásokról, amelyeket a követ az említett ünnepi alkalomokra szerzett be, a spanyol király képviselőjében.⁴⁰

A császári udvarban működő diplomaták, különösen is az apostoli nuncius meghívása a különleges alkalomokra teljesen megszokott lépés volt, amivel a meghívó fél egyfelől kifejezhette a meghívottak számára a családnak az elitben elfoglalt pozíciója (például az uralkodó legközelebbi, szűk köréhez való tartozásának) igényét, másfelől pedig megjeleníthette a királyság politikai elitjében elfoglalt helyét a többi

³⁷ HENGERER: Kaiserhof und Adel 580 skk.

³⁸ „Körösztyám volt a spanyol király képében Joan Monroi nevű követ” Esterházy Pál visszaemlékezése ifjúkorára (1635–1653). In: ESTERHÁZY: Mars Hungaricus 305.

³⁹ MARTÍ – MONOSTORI: A Spanyol Monarchia értesülései 124.

⁴⁰ Castañeda márkí bécsi spanyol követ ilyen jellegű, házasságkötések és keresztelők alkalmából vásárolt ajándékok költségeit tartalmazó kimutatása Nicolas Vicente Scorza spanyol állami fizetőmester (pagador general) számadásai között található: AGS, CMC, 3^a época, legajo 949, pliego 52. Esterházy nádor lányának, Esterházy Mária keresztelője alkalmából a követ 726 Ft. értékű ékszert (*joya*) adott át (a költséget 1638. február 10-én adminisztrálták), fiának, Esterházy Istvánnak Thurzó Erzsébettel kötött házasságakor pedig 687 forint értékű ajándék beszerzésére került sor, amely kiadást 1638. október 7-én regisztráltak. Az összehasonlítás kedvéért érdemes megemlíteni, hogy pl. „csak” 237 Ft értékben adott ajándékot a követ Traun ezredesnek „Beuer”[?] báró császári tanácsos egyik lányával való házasságkötése alkalmából (a kiadás könyvelésének dátuma: 1637. augusztus 11.) vagy pedig, hogy 1578 forint értékű kiadásra került sor Habsburg Cecília Renáta lengyel királyné házasságkötésekor, amely eseményt követően Kazimir herceg (később II. János Kázmér néven lengyel király), a lengyel követek és Dánia, valamint a Velencei Köztársaság követei is megjelentek a császári udvarban. Castañeda 628 forint és 30 krajcár értékű ékszert készíttetett és adott át Hedwig Marie von Sachsen-Lauenburgnak, aki 1636-ban kötött házasságot Annibale Gonzagával, a nördlingeni csata (1634) egyik parancsnokával, az Udvari Haditanács későbbi elnökével.

főrend számára. A meghívottak körébe tartozó személyek kiválasztását meghatározó módon befolyásolta tehát a család reprezentációs igénye és ez a szempont valószínűleg jelentősebb volt a meghívottak kiválasztásakor, mint például az elhunyt személyes, baráti kapcsolatainak szempontja (a meghívottak között természetesen szerepeltek a nádor szűk rokoni, baráti, vezető familiárisköreinek tagjai is).

A diplomatak után a meghívandó személyek jegyzékében a szerzetesrendek előljárói és a császár gyóntatója következnek. A listában a „Capitula Conventus et Personae Ecclesiasticae” című rész jócskán átfedésben van az országgyűlésen részt vevő alsótáblai egyháziak csoportjával.⁴¹ Az egyházi méltóságok közül a jezsuita generális helyettese, a ferences rend generálisán és tartományfőnökein kívül a császári gyóntató, valamint a bécsi jezsuita kollégium Assumptio Mariae (Nagyboldogasszony)-kongregációja⁴² testületileg is kaptak meghívót; utóbbinak Esterházy Miklós nádor tagja volt.

Az erdélyi fejedelem és fiai, az erdélyi politikusok legelőkelőbbjei is kaptak meghívót; (if.) Rákóczi Zsigmond (1622–1652) nevét követően a nevek meg vannak jelölve (ikszelve, illetve áthúzva), tehát valószínűleg kiküldték a meghívókat. A jegyzék többi részében a főpapok, a káptalanok, más egyházi személyek, világi méltóságok, királyságbeli főurak, Esterházy nádor vezető familiárisai, a vármegyék, majd a szabad királyi városok következnek, végül az elhunyt főurak és nemesek özvegyei. A jegyzékben felsorolt személyek azonosításakor fontos cél volt az illetőnek a nádor temetésére szóló meghívó keletkezése idején betöltött tisztségének, illetve a politikai tisztségen, méltóságon kívül az illető társadalmi pozíciójára vonatkozóan jelentőséggel bíró információk (például országbíró özvegye) megnevezése.

A királyság vármegyéinek és városainak meghívása, az erdélyi fejedelemnek és családtagjainak, az erdélyi politikai elit prominens képviselőinek küldött meghívók is a reprezentáció társadalmi-politikai szintjéhez tartoztak. E kör meghívását a királyság főúri, eliten belüli pozícióját megjelenítő reprezentáció részének tekinthetjük.

Az 1. sz. forrás, amit közzéteszünk, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (Budapest) vegyes iratokat tartalmazó fondjának (Lymbus) részeként maradt fenn.⁴³ A jegyzéken kívül a temetési meghívók több fennmaradt, azonban eddig kiadatlan változatát is közöljük: a 2. sz. forrás Miklós nádor fivére, Esterházy Dániel és fia, László gróf által Wenzel Eusebius von Lobkowicz hercegnek (1609–1677) írt levele (Kismarton, 1645. október 15.); a 3. sz. forrás Fraknón, 1645. no-

⁴¹ KÁDÁR: Egyháziak az alsótáblán. Köszönetet mondok a Szerzőnek kézírata rendelkezésre bocsátásáért!

⁴² A bécsi jezsuita kollégium Assumptio Mariae (Nagyboldogasszony)-kongregációja (ún. „akadémiai” társulat). Magyar kapcsolatairól: KÁDÁR: Saeculum Marianum 205–213. KÁDÁR: Jesuitische Kongregationen, 307 (nr. 110).

⁴³ A jegyzék után, ugyanabban a levéltári egységben található egy másik, valószínűsíthetően II. Rákóczi György erdélyi fejedelem temetésének előkészületeivel kapcsolatos feljegyzés. A szertartás külsőségeire, a kívánatosnak tartott ruhák anyagára vonatkozó forrás a kéz írása alapján Nádasdy (III.) Ferencnek (1622–1671) tulajdonítható. „Az jó emlékezetű méltóságos fejedelem őnagysága eltemetése módjáról való vékony ítéletem” MNL OL E 211 Magyar Kamara Archivuma, Lymbus, 164. doboz, III. series 15. tétel, nr. 91. [1645].

vember 1-jén kelt, latin nyelvű feljegyzés Miklós nádor haláláról. Az irat címe alapján Esterházy Dániel és László grófok számára készült. A temetési meghívó egy magyar nyelvű változatát is közöljük (4. sz.); utóbbi a Magyar Kamara levéltárában, az Esterházy családdal kapcsolatos iratok (E 174) közé került „temetésre hívó levél”. A latin nyelvű források átírására a humanista helyesírás szabályainak követésével, a kezdőbetűket egységesítve, a magyar nyelvű forrásra modernizált formában került sor.⁴⁴ A nevek átírása minden esetben betűhív módon történt.

FORRÁSOK

1.

Esterházy Miklós 1645. december 11-én a nagyszombati jezsuita templomban tartandó temetésére meghívottak listája

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, E 211: Magyar Kamara Archivuma, Lymbus, 164. doboz, III. series 15. tétel, nr. 90. Eredeti.

[fol. 235r]

Nomina Convocatorum ad Solennem Sepulturam Illustrissimi ac Excellentissimi quondam Domini Comitis Nicolai Esterhazy de Galantha Regni Hungariae Palatini, et Aurei velleris equitis etc. pro undecima mensis Decembris Anni 1645 in templo Societatis Jesu Tyrnaviensi celebrandam.

Summus Pontifex⁴⁵

Sua Maiestas Imperatoria⁴⁶

Rex Hispaniarum⁴⁷

Rex Poloniae⁴⁸

Serenissimus Dux Bavariae⁴⁹

Serenissimus Archidux Austriae Leopoldus⁵⁰

Dicti Principes sunt solummodo certificati de obitu dicti Domini Comitis, non autem invitati ad sepulturam eiusdem.

Extra Regnum Constituti et vocati per literas Funebrales

⁴⁴ BAK: Magyar nyelvű források 91–137.

⁴⁵ X. Ince (1574–1655), római pápa (1644–1655).

⁴⁶ III. Ferdinánd (1608–1657), német-római császár (1637–1657), magyar (1625–1657) és cseh (1627–1657) király.

⁴⁷ IV. Fülöp (1605–1665), spanyol király (1621–1665); Portugália (1621–1640), Nápoly és Szicília uralkodója.

⁴⁸ IV. (Vasa) Ulászló (1595–1648), lengyel király (1632–1648): Varsóban, 1645. december 14-én kelt válaszlevelében nyilvánított részvétet, a temetésen nem tudott részt venni. OSzK Kt Quart. Lat. 759, fol. 2rv.

⁴⁹ I. Miksa (1573–1651), bajor választófejedelem (1623–1651), válaszlevele: München, 1645. december 1. MNL OL P 108 Rep. 71, fasc. 16, fol. 413.

⁵⁰ Habsburg Lipót Vilmos főherceg (1614–1662), nevében Jacobus Pfendler válaszolt Esterházy Lászlónak és Dánielnek (Linz, 1645. december 11.). A levélből kiderül, hogy a temetési meghívó 1645. november 1-jén kelt. OSZK Kt Quart. Lat. 759, fol. 5rv.

Eminentissimus Franciscus Cardinalis Barbarinus[!]⁵¹
 Eminentissimus Cardinalis Harragh⁵²
 Illustrissimus ac Reverendissimus Nuncius Apostolicus⁵³

[fol. 235v]

Illustrissimus ac Reverendissimus Episcopus Viennensi Princeps⁵⁴

Illustrissimus ac Reverendissimus Episcopus Neostadiensis⁵⁵

Excellentissimus Dominus Legatus Regis Catholici⁵⁶

Excellentissimus Dominus Legatus Venetorum⁵⁷

Excellentissimus Dominus Comes à Trauttmansdorff⁵⁸

Excellentissimus Princeps Lobkovicz⁵⁹

Excellentissimus Princeps à Dietrichstein⁶⁰ servitor obligatiss.

Excellentissimus Princeps à Liechtenstein⁶¹

[D...nicz?]⁶² Excellentissimus Marchio de Castañedo⁶³ [!]

Excellentissimus Comes à Tieffenpach⁶⁴ [Pieffenpachról javítva!] servitor et amicus

paratissimus

Excellentissimus Comes Slik servitor⁶⁵

Excellentissimus Comes Slavata⁶⁶ servitor

Excellentissimus Comes Kevenhiller⁶⁷

Excellentissimus Comes Martineicz⁶⁸

Excellentissimus Comes Gallas Generalis⁶⁹

⁵¹ Francesco Barberini (1597–1667) bíboros, válaszlevele: Róma, 1645. december 30. MNL OL P 108 Rep. 71, fasc. 16, fol. 412.

⁵² Ernst Adalbert von Harrach (1598–1667) bíboros, Prága érseke.

⁵³ Camillo Melzi (1590–1659), bécsi apostoli nuncius (1644–1652).

⁵⁴ Philipp Friedrich Graf Breuner (1597–1669), Bécs püspöke (1639–1669) és olmtüzi segédpüspök.

⁵⁵ Johann Thuanus (1599–1666), bécsúj helyi püspök (1640–1666).

⁵⁶ Diego de Aragón (1599–1663), Terranova herceg, hivatalban lévő bécsi spanyol követ (1645–1648).

⁵⁷ Velencei követ, valószínűleg Alvise Contarini (1601–1684).

⁵⁸ Maximilian von Trauttmansdorff, gr. (1584–1650), 1623-tól kamarás, a Titkos Tanács elnöke és III. Ferdinánd főudvarmestere.

⁵⁹ Václav Eusebius z Lobkovic (1609–1677), 1644-ben az Udvari Haditanács elnökhelyettese.

⁶⁰ Maximilian von Dietrichstein (1596–1655), morva tartományi kormányzó (1637–1648). Válaszlevele: Salzburg, 1645. november 25., MNL OL P 108 Rep. 71, fasc. 16, fol. 410.

⁶¹ Gundaker Liechtenstein von Nikolsburg, (1580–1658), főudvarmester, III. Ferdinánd titkos tanácsosa.

⁶² Olvashatatlan.

⁶³ Sancho de Monroy y Zúñiga, Castañeda márkí (1578–1646), 1633–1641 között bécsi spanyol követ.

⁶⁴ Rudolf Teuffenbach, Freiherr von (1582–1653), az Udvari Haditanács és a Titkos Tanács tagja, hadvezér (Oberfeldwachmeister, Feldmarschall), 1644-ben az I. Rákóczi Györggyel folytatott tárgyalások során teljhatalmú császári megbízott.

⁶⁵ Heinrich Schlik, Graf von (1580–1650), kamarás, az Udvari Haditanács elnöke.

⁶⁶ Wilhelm Slavata (1572–1652), kamarás, titkos tanácsos, a Cseh kamara elnöke, cseh főkancellár.

⁶⁷ Franz Christoph von Khevenhüller (1588–1650), kamarás, titkos tanácsos, császári követ a madridi királyi udvarban, Habsburg Mária Anna (1606–1646) császárné, cseh és magyar királyné főudvarmestere. Linzben, 1645. november 21-én kelt válaszlevelében kimentette magát udvari teendői miatt. OSZK Kt Quart. Lat. 759, fol. 6r.

⁶⁸ Jaroslav Bořita z Martinic (1582–1649), a Cseh Királyság főkancellárja (1644–1651).

⁶⁹ Matthias Gallas, Campo grófia és Lucera hercege (1584–1647), III. Ferdinánd címzetes kamarása és titkos tanácsosa (1639–1647).

Excellentissimus Comes â Manczfeld[!] Gen. Jaurien[sis]⁷⁰
 Excellentissimus Comes â Svarczenburgh⁷¹ Gener. Varastiensis
 Illustrissimus Comes Kurcz⁷²
 Illustrissimus Comes Piekkertman[!] ⁷³
 Illustrissimus Comes Pucham Supremus Camerarius⁷⁴
 Illustrissimus Comes â Questembergh⁷⁵
 Illustrissimus Comes â Pucham Generalis⁷⁶
 Illustrissimus Comes â Verdengber⁷⁷
 Illustrissimus Comes Kolourat Praeses Cam. Aulicae⁷⁸
 Illustrissimus Comes Christophorus Pramir Senior⁷⁹
 Illustrissimus Comes â Trautson⁸⁰
 Illustrissimus Comes â Rottal⁸¹
 Illustrissimus Comes â Magno⁸²

[fol. 236r]

Illustrissimus Comes Taifel⁸³
 Illustrissimus Comes Loldstain⁸⁴
 Illustrissimus Comes â Starembergh⁸⁵
 Illustrissimus Comes â Salmis⁸⁶

⁷⁰ Philipp von Mansfeld-Vorderort, gr. (1589–1657), tábornok, a harmincéves háború idején hadvezér, később győri főkapitány (1643–1657).

⁷¹ Georg Ludwig Graf zu Schwarzenberg (1631–1647) varasdi (szlavóniai) végvári főkapitány (1631–1647). Köszönjük Szabó András Péternek az azonosítást.

⁷² Ferdinand Sigmund Graf Kurz von Senftenau (1562–1659), birodalmi alkancellár, róla: STÖGMANN: Graf Kurz von Senftenau 41–62.

⁷³ Johann Mathias Prücklmayr, Freiherr von Goldegg, neve Prickhelmayer formában is előfordul (1589–1656), III. Ferdinánd udvari alkancellárja (1637–1656) és titkos tanácsosa (1640–1656).

⁷⁴ Johann Rudolf von Puchheim, gr. (1600–1651), III. Ferdinánd titkos tanácsosa.

⁷⁵ Gerhard von Questenberg (1586–1646), titkos tanácsos, az Udvari Haditanács alelnöke. 1636-ban császári régens (megbízott) Alsó-, Felső-Ausztriában és Magyarországon.

⁷⁶ Hans Christoph III. von Puchheim (1605–1657), birodalmi tábornagy, a császári hadsereg parancsnoka I. Rákóczi György 1644/1645. évi hadjárata idején.

⁷⁷ Johann Baptist Verda von Werdenberg (1582–1648), birodalmi gróf, titkos tanácsos, alsó-ausztriai udvari kancellár.

⁷⁸ Heinrich Kolowrat-Liebsteinsky, gr. (1569–1646), III. Ferdinánd kamarása (1635–1646).

⁷⁹ Seifried Christoph von Breuner (1569–1651), Stübing ura, II. Ferdinánd Titkos Tanácsának tagja, 1626–1640 között Alsó-Ausztria helytartója. Az írnokok gyakran nem ismerték a személyeket, ezért a nevek átírásakor gyakran helytelen névalakokat vetettek papírra. Így lett Breuner neve Pranier.

⁸⁰ Johann Franz von Trautson (1609–1663), alsó-ausztriai kormányzó, III. Ferdinánd titkos tanácsosa (1644–1663).

⁸¹ Johann Rottal (1605–1674), morvaországi főkapitány, III. Ferdinánd kamarása.

⁸² Franz von Magnis (1598–1652), Morvaország kormányzója (Landeshauptmann). Köszönetet mondunk Koltai Andrásnak az azonosításért!

⁸³ Christoph Adolf Teufel von Guntersdorf, gr. (1599–1650), vagy Otto Teufel von Guntersdorf (1589–1673), mindketten II. Ferdinánd kamarásai voltak.

⁸⁴ Valószínűleg Georg Achat Losenstein, gr. (1597–1653) III. Ferdinánd kamarása.

⁸⁵ Heinrich Wilhelm Starhemberg (1593–1675), udvari marsall, III. Ferdinánd címzetes kamarása.

⁸⁶ Julius II Graf zu Salm-Neuburg (1600–1654), II. Ferdinánd kamarás, morvaországi legfelsőbb bíróság és kormányzó.

Illustrissimus Comes Kupfstainer[!] ⁸⁷
 Illustrissimus Comes Gabriel Sereni ⁸⁸
 Illustrissimus ac Magnificus Selhard ⁸⁹

Admodum Reverendus Pater Vice Generalis Societatis IESV ⁹⁰
 Generalis Franciscanorum Ordinis ⁹¹
 Provincialis Ordinis Franciscanorum utriusque ⁹²
 Congregatio B. M. V. Assumptae Vienne ⁹³
 Pater Lamermain ⁹⁴
 Civitas Neostadiensis ⁹⁵
 Civitas Pinkiensis ⁹⁶
 Civitas Aisenstadiensis ⁹⁷

Transylvanienses, et ex Partibus Regni Hungariae Superioribus
 Illustrissimus Princeps Transylvaniae ⁹⁸
 Illustrissimus Princeps Transylvaniae Junior ⁹⁹
 Illustrissimus Sigismundus Rakoczi Junior ¹⁰⁰
 Mag. Dominus Sigismundus Kornis ¹⁰¹
 Mag. Dominus Stephanus Haller ¹⁰²
 Illustrissimus Dominus Stephanus Bethlen ¹⁰³
 Magnificus Dominus Sigismundus Loniay ¹⁰⁴

⁸⁷ Johann Ludwig Kuefstein, gr. (1582–1656), III. Ferdinánd titkos tanácsosa és kamarása, felső-ausztriai tartományi kapitány.

⁸⁸ Kis-Serényi Serényi Gábor, gr. (1598–1664), morva tartományi kapitány, 1651-től III. Ferdinánd kamarása.

⁸⁹ Bartholomäus Schelhart (Johann Bartholome Schöllhardt), az Udvari Kamara tanácsosa, ismeretlen okból a magyar kamarától kapta fizetését. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 276.

⁹⁰ Vincenzo Carafa SJ (1585–1649), jezsuita generális-helyettes.

⁹¹ Juan Marinero de Madrid (1639–1645) vagy Giovanni Mazzara (1645–1648), a ferences rend generálisa.

⁹² Paulus von Tauris (†1667), mariánus ferences tartományfőnök (1643–1646), illetve Somlyai Mihály, szalvatoriánus ferences tartományfőnök (Karácsony, Szent Ferenc rendje, II, 437). Köszönjük Fazekas István és Koltai András segítségét az azonosításban.

⁹³ A bécsi jezsuita kollégium Assumptio Mariae (Nagyboldogasszony)-kongregációja. Vö. 42. jegyzet.

⁹⁴ Wilhelm Lamormain S.J. (1570–1648), császári gyóntató.

⁹⁵ Bécsújhely.

⁹⁶ Ginsiensis/Kőszeg.

⁹⁷ Kismarton (Eisenstadt).

⁹⁸ I. Rákóczi György (1593–1648), erdélyi fejedelem (1630–1648).

⁹⁹ A későbbi II. Rákóczi György (1621–1660), I. Rákóczi György erdélyi fejedelem és Lórántffy Zsuzsanna fia.

¹⁰⁰ Rákóczi Zsigmond (1622–1652), I. Rákóczi György és Lórántffy Zsuzsanna fia, 1647–1649 között borsodi főispán.

¹⁰¹ Kornis Zsigmond (kb. 1578–1648), Bihar vármegye főispánja, I. Rákóczi György tanácsosa.

¹⁰² Haller István (1591–1657), Küküllő vármegye főispánja, I. Rákóczi György bizalmasa, hadvezére.

¹⁰³ Bethlen István (1582–1648), Máramaros és Hunyad vármegyék főispánja. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 53.

¹⁰⁴ Lónyay Zsigmond (kb. 1593–1653), beregi főispán. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 181.

Magnificus Dominus Stephanus Tököli¹⁰⁵
Magnificus Dominus Franciscus Redei¹⁰⁶

[fol. 236v]

Magnificus Dominus Ladislaus Barkoczi¹⁰⁷
Magnificus Dominus¹⁰⁸ Vesseleni¹⁰⁹
Magnificus Dominus Bernardus Nyari¹¹⁰
Magnificus Dominus Adamus Karoli¹¹¹
G[e]n[e]r[us] Dominus Matthias Andrasi¹¹²
Generosus Dominus Georgius Czernel¹¹³
Generosus Dominus Thomas Debreczeni¹¹⁴
Generosus Dominus Stephanus Szeredi¹¹⁵
Generosus Dominus Stephanus Deveni¹¹⁶
Generosus Dominus Blasius Kekedi¹¹⁷
Generosus Dominus Caspar Tassi¹¹⁸
Generosus Dominus Josa Zoltan¹¹⁹
Generosus Dominus Milich¹²⁰

¹⁰⁵ Thököly István (1581–1651), a királyi tábla ülnöke.

¹⁰⁶ Rhédey Ferenc (kb. 1613–1667), I. Rákóczi György tanácsosa, Rhédey Ferenc váradi főkapitány és Károlyi Katalin fia.

¹⁰⁷ Barkóczy László (1601–1659), zempléni alispán és kállói kapitány. KOROKNAV: Kállói kapitányok 67–72.

¹⁰⁸ A sor fölött: Illustrissimus Comes.

¹⁰⁹ Wesselényi Ferenc, hadadi és murányi gróf (1605–1667), füleki főkapitány, nádor. Távoli rokonságban állt Esterházy Miklós nádorral, édesanyja unokatestvére volt Dersffy Orsolyának, Esterházy első feleségének.

¹¹⁰ Nyáry Bernát kállói kapitány, Lónyay Zsigmond sógora.

¹¹¹ Károlyi Ádám (1618–1661), szatmári főispán. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 150.

¹¹² Andrassy Mátyás (1590–1654), Krasznahorka várának kapitánya.

¹¹³ Chernel György (†1649), I. Rákóczi György familiárisa. SZABÓ: Forgách (III.) Zsigmond levelezése 260.

¹¹⁴ Debreczeni Tamás (1570–1650), I. Rákóczi György erdélyi fejedelem királysági javainak prefektusa, DEBRECZENI-DROPPÁN: Debreczeni Tamás 447–501.

¹¹⁵ Görcsöni Serédi István (†1657), a temetés idején Kraszna vármegye főispánja. SZABÓ: Egy felső-magyarországi főúr 324–325.

¹¹⁶ Dévényi István (†1648 előtt), az 1646/1647. évi pozsonyi országgyűlésen Sáros megye követe volt. GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 121.

¹¹⁷ Kékedi Balázs (†1658), felső-magyarországi hadbíró. Az információt Szabó András Péternek köszönjük.

¹¹⁸ Tassi Gáspár, Esterházy Miklós familiárisa, titkár. DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 183., 192., 248. 1630 és 1638 között a Szepesi Kamara titkára és tanácsadója, 1638-ban magas életkora miatt nyugdíjba vonult, a Szepesi Kamara nyugalmazott hivatalnok. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 322.

¹¹⁹ Zoltán Józsa, szatmári vicekapitány. Köszönjük Szabó András Péter segítségét az azonosításban.

¹²⁰ Valószínűleg Melith Péter szatmári főkapitány vagy Melith György, mindketten részt vettek az 1646/1647. évi pozsonyi országgyűlésen. PÁLFFY: Főkapitányok 285.; FAZEKAS: A Melith-fiúk 139–158.; GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 118.

Regnicolae
 Domini Prelati
 Illustrissimus Reverendissimus Archiepiscopus Strigoniensis¹²¹
 Illustrissimus Reverendissimus Archiepiscopus Colocensis¹²²
 Reverendissimus Dominus Episcopus Agriensis¹²³
 Reverendissimus Dominus Cancellarius¹²⁴
 Reverendissimus Dominus Episcopus Jauriensis¹²⁵
 Reverendissimus Dominus Episcopus Transylvaniae¹²⁶
 Reverendissimus Dominus Episcopus Varadiensis¹²⁷
 Reverendissimus Dominus Episcopus Zagrabiensis¹²⁸
 Reverendissimus Dominus Episcopus Nitriensis¹²⁹
 Reverendissimus Dominus Episcopus Quinqueeclensiensis¹³⁰
 Reverendissimus Dominus Episcopus Chanadiensis¹³¹
 Reverendissimus Dominus Episcopus Vaciensis¹³²
 Reverendissimus Dominus Episcopus Sirmiensis¹³³
 Reverendissimus Dominus Archiabbatus S[ancti] Martini¹³⁴

[fol. 237r]

Reverendissimus Dominus Episcopus Tininiensis¹³⁵ [!]

Reverendissimus Dominus Episcopus Cracoviensis¹³⁶

Paulus Raskai

-
- ¹²¹ Lippay György (1600–1666), esztergomi érsek és királyi főkancellár, Esztergom vármegye főispánja. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 178.; MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 394.
- ¹²² Telegdy János (1574–1647), kalocsai érsek, nyitrai püspök. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 323.; MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 398.
- ¹²³ Jakusich György (1609–1647), egri püspök, Heves vármegye főispánja. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 144.; MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 394.
- ¹²⁴ Szelepcsényi György (1595–1685), veszprémi püspök, magyar kir. kancellár. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 308.; MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 398.
- ¹²⁵ Draskovich György (1599–1650), győri püspök. SZABADY: Draskovich György; MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 395.
- ¹²⁶ Simándi István, erdélyi püspök, leleszi prépost. A magyarországi katolikus egyházmegyék érsekei és püspökei 1526–1686 között: MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 393–403.
- ¹²⁷ Hosszútóthy László (kb. 1590–1647), váradi püspök (1633–1646). MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 401.
- ¹²⁸ Bogdán Márton zágrábi püspök (1643–1647). MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 402.
- ¹²⁹ Püsky János (1597–1657), nyitrai püspök (1644–1648). MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 395.
- ¹³⁰ Széchenyi VIII. György pécsi püspök (1644–1648). MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 396.
- ¹³¹ Zongor Zsigmond csanádi püspök (1644–1648). MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 399.
- ¹³² Kopcsányi Mihály váci püspök (1644–1646). MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 397.
- ¹³³ Kisdý Benedek (1598–1660), szerémi püspök (1644–1646). MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 400.
- ¹³⁴ Pálffy Mátyás (1602–1646), szent Márton-hegyi (pannonhalmi) főpát (1638–1646).
- ¹³⁵ Bielavich György / Juraj Bielavić knini (tinini) püspök (1636–1666). MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság 401.
- ¹³⁶ Piotr Gembicki krakkói püspök (1642–1657).

Capitula Conventus et Personae Ecclesiasticae
 Capitulum Strigoniense¹³⁷
 Capitulum Nitriense¹³⁸
 Capitulum Poseniense¹³⁹
 Capitulum Jauriense¹⁴⁰
 Capitulum Castriferrei¹⁴¹
 Capitulum Zagrabiense¹⁴²
 Conventus de Lelesz¹⁴³
 Conventus S[ancti] Benedicti¹⁴⁴
 Conventus Turocziensi¹⁴⁵
 Reverendus Dominus Rohonczi¹⁴⁶
 Reverendus Dominus Palfalvai¹⁴⁷
 Reverendus Dominus Hoffmani¹⁴⁸
 Reverendissimus Dominus Kisdi Praepositus¹⁴⁹
 Reverendus Dominus Lonyai¹⁵⁰
 Reverendus Dominus Marcus Senkviczi¹⁵¹
 Reverendus Dominus Vardai¹⁵²
 Reverendus Dominus Jacobus Feier¹⁵³

Domini Seculares

Illustrissimus Comes Judex Curiae Regiae¹⁵⁴
 Illustrissimus Comes Banus¹⁵⁵
 Illustrissimus Comes Vaivoda Cracoviensi¹⁵⁶

¹³⁷ Esztergomi székeskáptalan.

¹³⁸ Nyitrai székeskáptalan.

¹³⁹ Pozsonyi társaskáptalan.

¹⁴⁰ Győri székeskáptalan.

¹⁴¹ Vasvári társaskáptalan.

¹⁴² Zágrábi székeskáptalan.

¹⁴³ A leleszi prépostság részéről Simándi István leleszi prépost válaszolt a meghívóra (Lelesz, 1645. okt. 3.), Benkes János szentkereszti prépostot küldte el a temetésre: OSZK Kt Quart. Lat. 759, fol. 10rv.

¹⁴⁴ Garamszentbenedeki konvent

¹⁴⁵ Turóci Boldogságos Szűz Mária prépostság.

¹⁴⁶ Rohonczi István apát, esztergomi kanonok, nagyszombati plébános (1651-től) választott csanádi püspök. Kollányi, Esztergomi kanonokok, 254. és a többi is!

¹⁴⁷ Palfalvai János (1603–1663), esztergomi kanonok, (1648-tól) tapolcai apát, egri nagyprépost.

¹⁴⁸ Hoffmann Pál (1614–1659), esztergomi kanonok.

¹⁴⁹ Kisdy Benedek (kb. 1598–1660), esztergomi nagyprépost (szerémi püspökként: vö. 133. sz. jegyzet).

¹⁵⁰ Lónyay András, esztergomi kanonok.

¹⁵¹ Senkvi Márk, esztergomi kanonok.

¹⁵² Kisvárdai Mihály, esztergomi kanonok.

¹⁵³ Fejér Jakab, esztergomi kanonok.

¹⁵⁴ Homonnai Drugeth György országbíró (1636–1645).

¹⁵⁵ Draskovich János horvát bán (1640–1646).

¹⁵⁶ Stanisław Lubomirski, gr., (1583–1649), a Lengyel Királyság főelömenetelője és étékfogója, a krakkói vajdaság generális sztarosztája; válaszelevelének (Kolbuszova, 1645. december 27.) aláírása alapján „Palatinus et G. C. Cracoviensi”, OSZK Kt Quart. Lat. 759, fol. 4rv, a temetésen nem vett részt.

[fol. 237v]

Illustrissimus Dominus Cancellarius Regni Poloniae¹⁵⁷Illustrissimus Dominus Kazanowsky¹⁵⁸Illustrissimus Dominus Tarnovky[!]¹⁵⁹Illustrissimus C[omes] Dominus Stephanus Palffy¹⁶⁰Illustrissimus C[omes] Dominus Paulus Palffy¹⁶¹Illustrissimus Comes Joannes Palffy¹⁶²Illustrissimus Comes Adamus Bottiani¹⁶³Illustrissimus Comes Stephanus Chaky¹⁶⁴Illustrissimus Comes Ladislaus Chaky¹⁶⁵Illustrissimus Comes Adamus Forgacz¹⁶⁶Illustrissimus Comes Nicolaus à Zrinio¹⁶⁷Illustrissimus Comes Petrus à Zrinio¹⁶⁸Illustrissimus Comes Franciscus Nadasdi¹⁶⁹Illustrissimus [!] Comes Caspar, Gabriel et Georgius Illeshazi¹⁷⁰

¹⁵⁷ Jerzy Ossoliński herceg (1595–1650), lengyel diplomata és főméltóságviselő, birodalmi herceg, 1643-tól Nagy Korona kancellárja, alkincstárnok stb. A temetésen nem tudott személyesen részt venni, válaszelevele: Varsó, 1645. december 9., OSZK Kt Quart. Lat. 759, fol. 3rv.

¹⁵⁸ Adam Kazanowski (1599–1649), lengyel királyi méltóság (a Nagy Korona asztalnoka, korona-alkamarás, a parlament marsallja stb.), IV. Ulászló lengyel király személyes barátja.

¹⁵⁹ Jan Tarnowski (1585–1669), Cuiavia, Przemysl, Varmia és Varsó első kanonokja, 1640-től Krakkó főesperese, Władysław IV Vasa titkára és 1654-től Leopoli érseke. Köszönjük az információt Dorota Gregorowicz-nak (Sliezska univerzita Katowice).

¹⁶⁰ Pálffy István, gr. (1585/86–†Bécs, 1646. május 29.), magyar királyi tanácsos, Pozsony vármegye főispánja (1600–1640), koronaőr (1608–1625), valamint Ersekújvár és a bányavárosi végvidék főkapitánya (1626–1644). FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 227. Válaszlevelében (Bécs, 1645. nov. 26.) betegségére hivatkozva kimentette magát. OSZK Kt Quart. Lat. 759, fol. 6v.

¹⁶¹ Pálffy Pál, gr. (1592–1653), a Magyar Kamara elnöke (1626–1646), kir. udvarmester, pozsonyi főispán. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 227.

¹⁶² Pálffy János, gr. (†1646), koronaőr (1625–1645), királyi főkamárás, Komárom vármegye főispánja (1641–1645), FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 226.

¹⁶³ Batthyány I. Ádám, gr. (1610–1659), dunántúli kerületi főkapitány és a Kanizsa ellen vetett végek végvidéki főkapitánya, kir. étekgó, császári udvari kamarás, Esterházy Miklós nádor politikai körének tagja.

¹⁶⁴ Csáky István, gr. (1603–1662), szepesi főispán, tárnokmester.

¹⁶⁵ Csáky László, gr. (†1655), pápai főkapitány, alsómagyarországi főkapitány és kir. tanácsos, zólyomi főispán. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 66.

¹⁶⁶ Forgách Ádám, gr. (1601–1681), Nógrád vármegye főispánja, Szécsény várának kapitánya, királyi tanácsos és főpohárnokmester, érsekújvári főkapitány. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 100.

¹⁶⁷ Zrínyi Miklós, gr. (1620–1664), kir. főistállómester (1628–1664). A temetés idején (1645. október 20-tól) Zala és Somogy vármegyék főispánja. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 371.

¹⁶⁸ Zrínyi Péter (1621–1671), Zrínyi György horvát bán és Széchy Magdolna fia, Zrínyi Ilona apja. Később horvát bán (1665–1670), a Wesselényi-szervezkedés résztvevője.

¹⁶⁹ Nádasdy (III.) Ferenc (1622–1671), Vas megye főispánja, kir. tanácsos, későbbi országbíró. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 207.

¹⁷⁰ Illésházy Gáspár, Gábor és György. Illésházy Gáspár (1593–1648) Trencsén, Liptói és Árva vármegyék főispánja, Thurzó Ilona (Thurzó György nádor és Czobor Erzsébet lányának) férje. Illésházy Gábor (1622–1667) és Illésházy György (†1684) Illésházy Gáspár és Thurzó Ilona fiai. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 141.

Illustrissimi Comites Georgius, Gabriel et Emericus Erdődi¹⁷¹
 Illustrissimi Comites Nicolaus et Gaspar Tersaczky¹⁷²
 Illustrissimus Comes Caspar Draskouich¹⁷³
 Illustrissimus ~~Magnificus~~ Dominus Nicolaus Draskouich¹⁷⁴
 Magnificus Dominus Caspar Szuniogh¹⁷⁵
 Magnificus Dominus Krosiczky¹⁷⁶
 Magnificus Dominus Personalis¹⁷⁷
 Magnificus Dominus Franciscus Keglevith¹⁷⁸
 Magnificus Dominus Dyonisius Szechi¹⁷⁹
 Magnificus Dominus Casparus Lippai¹⁸⁰

[fol. 238r]

Magnificus Dominus Joannes Liszthius¹⁸¹
 Magnificus Dominus Ladislaus Liszthius¹⁸²
 Magnifici Domini Gabriel et Stephanus Palocziai¹⁸³
 Magnifici Domini Emericus et Valentinus Czobor¹⁸⁴

¹⁷¹ Erdődy György, Gábor és Imre: Erdődy Kristóf és Thurzó Barbara (Thurzó György és Czobor Erzsébet lányának) fiai. Erdődy György (1614–1663) varasdi főispán és királyi tanácsos. Erdődy Gábor (1615–1650) kir. tanácsos, II. Ferdinánd kamarása. Erdődy Imre (†1690) III. Ferdinánd császári kamarása. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 88.

¹⁷² Frangepán Miklós (1584–1647) horvát bán és fia, Frangepán II. Gáspár (?–1653). Köszönjük Pálffy Géza segítségét az azonosításban.

¹⁷³ Draskovich Gáspár (†1668), császári és királyi kamarás.

¹⁷⁴ Draskovich Miklós (1630–1687), Draskovich János (1646–1648 között nádor) kir. tanácsos, horvát bán és Thurzó Barbara fia. Később országbíró, Moson és Árva vármegyék főispánja. [A nevet eredetileg a magnificus cím előzte meg, amit utólag áthúztak.]

¹⁷⁵ Szunyogh Gáspár (1595–1659), kir. tanácsos, szendrői kapitány, Gömör vármegye főispánja. 1652-től III. Ferdinánd kamarása. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 316.

¹⁷⁶ Krosiczky = Konzski Mihály báró, Lipót Vilmos főherceg ezüstkamarása. Köszönjük Koltai András azonosítását.

¹⁷⁷ Mikulich Tamás (1580–1649), kir. személynök, az 1646/1647. évi pozsonyi országgyűlés résztvevője. GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 117.

¹⁷⁸ Keglevich Ferenc (1575–1659), III. Ferdinánd kamarása.

¹⁷⁹ Széchy Dénes: győri főkapitány-helyettes, 1643–1646. PÁLFFY: Főkapitányok 257–288.

¹⁸⁰ Lippay Gáspár (†1654), országbíró protonotariusus (1635), majd utóbb, 1644-ben a nádornak is. A Magyar Kamara tanácsosa, később (1646-tól) elnöke. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 178., FEDERMAYER: Lippayovci zo Zomboru 244.

¹⁸¹ Listhius János, báró (1600–1673), Széchy Katalin (Széchy György gömöri főispán lányának) férje. 1666 óta I. Lipót kamarása.

¹⁸² Listhius László: Esterházy Miklós nádor udvarában nevelkedett. 1655-ben grófi címet nyert. DUCHONOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 173.

¹⁸³ Palocsay Gábor és István: Palocsay György és Büdi Klára fiai. Palocsay Gábor magyar királyi tanácsos volt (1658–?). FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 228.

¹⁸⁴ Czobor Imre és Bálint: Czobor Imre (1628–1677). Czobor Bálint a nyitrai főispán Czobor Imrének (†1641) a fia.

Magnifici Domini Senior et Junior Malakoczi¹⁸⁵
 Magnificus Dominus Michael Vizkelethi¹⁸⁶
 Magnificus Dominus Franciscus Revai¹⁸⁷
 Magnifici Domini Joannes et Daniel Pongracz¹⁸⁸
 Magnifici Domini Nicolaus, Paulus et Matthias Osztorosich[!]¹⁸⁹
 Magnifici Domini Simon et Franciscus Balassa¹⁹⁰
 Illustrissimus Comes Franciscus Veselini¹⁹¹
 Magnificus Dominus Daniel Ezterhazi¹⁹²
 Magnificus Dominus Ladislaus Revai¹⁹³
 Magnificus Dominus Franciscus Prini[!]¹⁹⁴
 Magnificus Dominus Andreas Revai¹⁹⁵
 Magnificus Dominus Adamus Cziraki¹⁹⁶
 Magnificus Dominus Joannes Keri¹⁹⁷
 Magnificus Dominus Ludovicus Nyari¹⁹⁸

- ¹⁸⁵ Id. és ifj. Malakóczi Miklós: részt vettek Zala vármegye nemesi közgyűlésén. NAGY: Magyarország családai VII. 276–277; TURBULY: Zala vármegye II. 94. Id. Malakóczy Miklós Zrínyi György kanizsai főkapitány tanácsadója volt. Az 1635. évi országgyűlés alkalmával „a slavoniai és horvátországi száraz vámok eltörlése ügyében bizottnányi tagúl nevezett a 73. törvényczikkben. Kónszky Mihálynak Tauffenbach Annától leánya Dorottya Malakóczy Miklós neje volt.” NAGY: Magyarország családai VI. 341.
- ¹⁸⁶ Vízkelety Mihály, báró, alnádor, Thurzó Mária férje, akit 1650-ben már özvegyként említenek a források. Nyitra megye méltóságviselői között találunk bizonyos Vízkelety Mihályt (1627–1631 évkörben), de valószínűleg más személyről van szó, mivel utóbbinak nem volt bárói címe. NAGY: Magyarország családai VII.
- ¹⁸⁷ Révay Ferenc (†1656), Thurzó György túróci főispán köréhez tartozott, felesége Pongrácz Barbara volt. DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 170.
- ¹⁸⁸ Pongrácz János és Dániel: Pongrácz János Esterházy Miklós nádor udvarában nevelkedett, illetve Pongrácz Dániel is a nádor és családja szolgálatában állt. DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 174., 175., 214.
- ¹⁸⁹ Ostrosith Miklós (1610–1660) koronaőr; Ostrosith Pál (1620–1652) és Mátyás (1625–1701).
- ¹⁹⁰ Balassa Simon és Ferenc: Balassa Simon (†1654), fivére, Balassa Ferenc Hont vármegye főispánja volt. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 44.
- ¹⁹¹ Wesselényi Ferenc (1605–1667), Esterházy Miklós familiárisa, füleki főkapitány, később nádor. Távoli rokonságban állt Esterházy Miklóssal, édesanyja Dersffy Orsolya, Esterházy Miklós első feleségének unokatestvére volt.
- ¹⁹² Báró Esterházy Dániel (1585–1654), Esterházy Miklós nádor öccse, királyi tanácsos (1650–1651). Feleségével, Rummy Judittal 16 gyermekük született, az Esterházy család cseszneki ágának alapítója.
- ¹⁹³ Révay László, báró (1600–1667), Esterházy Miklós familiárisa, Révay Márton és Esterházy Zsófia, Miklós nádor testvérének fia. Beckói kapitány, királyi biztos.
- ¹⁹⁴ Perényi Ferenc: Perényi György Zemplén vármegye főispánjának fia (†1651).
- ¹⁹⁵ Révay András (*1635), Esterházy Miklós szolgálatában állt 1635. november 25-ig; ekkor feleségül vette Koháry Péter Katalin lányát. Az esküvőt Esterházy Miklós szervezte nekik Pozsonyban. DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 236.
- ¹⁹⁶ Cziráki Ádám: Esterházy Miklós familiárisa. Rész vett az 1646/1647. évi országgyűlésen; neve nemcsak a mágnások között szerepelt, hanem a bírák és a királyi testület tagjainak névsorában is. GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 118.
- ¹⁹⁷ Kéry János: koronaőr, gyarmati főkapitány, első felesége Esterházy Anna (1590–1638), Esterházy Miklós nővére. DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 33., 34., 374.
- ¹⁹⁸ Nyáry Lajos (1590 k.–1664), kir. tanácsos, 1646-ban evangélikus főúrként Bethlen István mellett a másik protestáns nádorjelölt volt. 1649-ben is nádorjelölt; 1655-ben grófi rangot nyert. Pályájáról: NYÁRY: Nyáry de Bedegh 140–152.

Magnificus Dominus Paulus Sereni¹⁹⁹
 Magnifici Domini Leonardus et Joannes Amadii[!]²⁰⁰
 Magnificus Dominus Franciscus Horvath de Vegla²⁰¹
 Magnificus Dominus Stephanus Kohari²⁰²
 Magnificus Dominus Sigismundus Megieri²⁰³
 Magnificus Dominus Andreas Rottal²⁰⁴
 Magnificus Dominus N. Haller²⁰⁵

[fol. 238v]

Magnificus Dominus Volfgangus Ezterhazi²⁰⁶
 Magnificus Dominus Georgius Maithini²⁰⁷
 Magnificus Dominus Franciscus Ezterhazi²⁰⁸
 Magnifici Domini Ladislaus et Emericus Berczeni²⁰⁹
 Magnificus Dominus Franciscus Pograni²¹⁰
 Magnificus Dominus Nicolaus Jo²¹¹
 Magnificus Dominus Sigismundus Zai²¹²
 Magnificus Dominus Franciscus Zai²¹³

¹⁹⁹ Serényi Pál (1596–1667), udvari tanácsos, morva tartományi kormányzó.

²⁰⁰ Amadé Lénárt és János: Amadé Lénárt (†1647), 1630 és 1645 között a nádor helyettese volt. Amadé János ([?]1610–1656) Esterházy Judit férje, Esterházy Gábor és Dersffy Mária lánya. DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 238., 434.

²⁰¹ Veglai Horváth Ferenc, Esterházy Miklós familiárisa, az 1646/1647. évi pozsonyi országgyűlés résztvevője. GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 118.

²⁰² Koháry I. István, csábrági és szitnyai, br. (1616–1664). Gyermekként árván maradt, neveltetéséről Esterházy Dániel gondoskodott. Később Hont vármegye főispánja lett.

²⁰³ Megyery Zsigmond: Esterházy Miklós familiárisa, az 1646/1647. évi pozsonyi országgyűlés résztvevője, de nem személyesen – a diétán Szegedi Ferenc képviselte. GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 118.

²⁰⁴ Rottal András: Mérei Zsuzsanna (Mérey Gáspár és Kéméndy Orsolya lányának) férje. Az 1635. évi XCIII. törvénycikk alapján magyar indigenátust nyert, kiskorúsága miatt abban az évben nem tett esküt.

²⁰⁵ Valószínűleg Haller Sámuel kiskorú fia, Haller György lehet. Hallerkői Haller Sámuel diósgyőri kapitány 1643. október 3-án esett el Egernél egy törökökkel vívott csatában. Fia, György ugyanabban az évben született. Valószínűleg azért jelölték N-betűvel, mert tudták, hogy ez egy fontos család, de nem voltak felnőtt tagjaik.

²⁰⁶ Esterházy Farkas (1614–1670), Esterházy Gábor és Újfalussy Anna fia, Esterházy Miklós unokaöccse.

²⁰⁷ Majtényi György: érsekújvári kapitány, katonai szolgálatáért 1631-ben bárói címet kapott.

²⁰⁸ Esterházy Ferenc: Esterházy Miklós és Nyáry Krisztina legkisebb fia, Somogy és Zala vármegyék főispánja (1670–1683).

²⁰⁹ Bercsényi László (1616–1657) és Imre (1617–1660): Bercsényi Imrének, a Magyar Kamara tanácsosának és Lugossy Barbara (Lugossy Jánosnak, a lippai vár kapitányának lánya) fiai. Bercsényi László az ipolydamásdi vár kapitánya volt.

²¹⁰ Pogrányi Ferenc: korponai és nógrádi várkapitány; Pogrányi Benedek királyi tanácsos unokája[?].

²¹¹ Br. kaszaházi Joó Miklós (1603–1654). Esterházy Miklós nádor familiárisa. DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 175., 253.

²¹² Zay Zsigmond (1588–1649), II. Ferdinánd kamarása, az 1646/1647. évi pozsonyi országgyűlés résztvevője. GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 118.

²¹³ Zay II. Ferenc, Újfalussy Éva házastársa.

Domini Nobiles

Generosus Dominus Sigismundus Eörsi²¹⁴

Generosus Dominus Joannes Törös²¹⁵

Generosus Dominus Volfgangus Morocz²¹⁶

Generosus Dominus Georgius Rakoviczki²¹⁷

Generosus Dominus Lucas Vattai²¹⁸

Generosus Dominus Andreas Ruthkay²¹⁹

Generosus Dominus [?]²²⁰ Gabriel Soos²²¹

Generosus Dominus Daniel Rauch²²²

Generosus Dominus Michael Silva²²³

Generosus Dominus Franciscus Bihari²²⁴

Generosus Dominus Ladislaus Kubini²²⁵

NB. Generosi Domini Petrus et Michael Szentiványi²²⁶

Generosus Dominus Martinus Spaczai²²⁷

Generosus Dominus Stephanus More²²⁸

Generosus Dominus Thomas Nagy²²⁹

Generosus Dominus Nicolas Földvári²³⁰

Generosus Dominus Paulus Vadasy²³¹

²¹⁴ Eörsy Zsigmond: Esterházy Miklós nádor udvari (magánföldesúri) seregének kapitánya, Sopron vármegye alispánja.

²¹⁵ Törös János: a Magyar Kamara tanácsosa, 1639 nyarán az uralkodó megbízásából I. Rákóczi György erdélyi fejedelmet kereste fel, 1647-től III. Ferdinánd tanácsosa. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 331.; MARTÍ: Végrendeletek 208., 220–221.

²¹⁶ Mórocz Farkas (1575–1648), magyar kamarai tanácsos.

²¹⁷ Rakoviczki György, magyar kamarai tanácsos.

²¹⁸ Vattay Lukács: Detrekő várának kapitánya, a Magyar Kamara főkincstárnoka.

²¹⁹ Ruthkay András: 1637-ben a magyar udvari kancellária megbízott titkára volt. 1640-ben ténylegesen kinevezték és az 1644–1651 közötti években már magyar királyi udvari titkárként szerepel. FALLENBÜCHL: A Magyar Kamara tisztségviselői 256.

²²⁰ A szó felett olvashatatlan sorközi bejegyzés.

²²¹ Soós Gábor: (megbízott) kassai postamester (1638–1649). FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 295.

²²² Rauch Dániel: Esterházy Miklós nádor familiárisa; a nádor fiainak, Istvánnak, majd utóbb Lászlónak nevelője. DOMINKOVITS: Rauch Dániel 100.

²²³ Szilva Mihály (†1654), 1629–1654 között pozsonyi harmincados. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 313.

²²⁴ Bihari Ferenc (†1656), 1625–1656 között nagyszombati harmincados. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 54.

²²⁵ Kubinyi László: liptói alispán; Liptó és Árva vármegyék országgyűlési követe. NAGY: Magyarország családai 6. kötet.

²²⁶ Szentiványi Péter és Mihály: Szentiványi Péter Esterházy Miklós nádor familiárisa. Szentiványi Mihály Esterházy Katalin (Esterházy Miklós unokatestvérének) férje. Esterházy Katalin Esterházy Magdolna és Kubinyi László lánya volt.

²²⁷ Spáczai Márton (1600–1650): a kir. tábla protonotáriusa; a komáromi főkapitány helyettese az 1640–1650-es években. PÁLFFY: Főkapitányok 257–288.

²²⁸ Móré István (kb. 1610–kb. 1650), szendrői kapitány.

²²⁹ Nagy Tamás: drégelyi (drágelypalánki) alkapitány. NAGY: Magyarország családai VII.

²³⁰ Földváry Miklós (1610–?), horvát ezredes.

²³¹ Vadász Pál (1610–?), füleki vicekapitány.

[fol. 239r]

Generosus Dominus Gabriel Giczi²³²
 Generosus Dominus Stephanus Liptai Geor.²³³
 Generosus Dominus Stephanus Asguthi²³⁴
 Generosus Dominus Stephanus Morocz²³⁵
 Generosi Domini Michael et Ladislaus Bossani²³⁶
 Generosus Dominus Alexander Anios²³⁷
 Generosus Dominus Franciscus Nagy Mihali²³⁸
 Generosus Dominus Georgius Breni²³⁹
 Generosus Dominus Gregorius Uyfalus²⁴⁰
 Generosus Dominus Stephanus Uyfalus²⁴¹
 Generosus Dominus Andreas Izdenczi²⁴²
 Generosus Dominus Stephanus Zichi²⁴³
 Generosus Dominus Stephanus Sibrik²⁴⁴
 Generosus Dominus Caspar Boroniai²⁴⁵
 Generosus Dominus Gabriel Bossani²⁴⁶
 Generosus Dominus Joannes Benczic²⁴⁷
 Generosus Dominus Ladislaus Sandor²⁴⁸

²³² Géczi [Ghiczy], Ghicz Gábor: szécsényi vicekapitány. SZABÓ: A szécsényi seregszék 101.

²³³ Liptai István (†1660), Esterházy Miklós nádor familiárisa, szécsényi kapitány. Liptai György (†1657), 1641–1657 között lévő vicekapitány. NAGY: Magyarország családai VII. SZABÓ: A szécsényi seregszék 66.

²³⁴ Asguthy István: 1624–1647 között zólyomi alispán. Pesty Frigyes: Zólyom megyei alispánok 581. Köszönjük az azonosításban Szabó András Péter segítségét!

²³⁵ Mórocz István: Mórocz Farkas alnádor fia. 1647-től Pozsony vármegye alispánja. Róla: FEDERMAYER: Wolfgang Mórócz z Beketfalvy 201–223.

²³⁶ Br. Bossányi Mihály és fia, Bossányi László. Bossányi Mihály (†1649 után), Bars vármegye követe az 1634/1635. évi soproni országgyűlésen. 1632–1635 között Bars vármegyei alispán, 1649-ben bárói címet nyert. Bossányi László részt vett az 1646/1647. évi pozsonyi országgyűlésen. GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 114.; 118.; FEDERMAYER: Lexikón erbov šľachty na Slovensku I. 31.

²³⁷ Ányos Sándor: Kéry Anna Mária férje.

²³⁸ Nagymihályi Ferenc, az 1646/1647. évi pozsonyi országgyűlés résztvevője, a királyi tábla tagjaként említik. GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 119.

²³⁹ Berényi György; róla: GUSZAROVA: Berényi György 149–165.

²⁴⁰ Ujfalusy Gergely (†1649), valószínűleg Újfalusy János és Bánffy Katalin fia, Máriaissy Anna Zsófiát vette feleségül.

²⁴¹ Ujfalusy István: nővére, Ujfalusy Anna volt Esterházy Gábor (1614–1670) első felesége.

²⁴² Izdenczy András: konstantinápolyi magyar követ, 1638-ban a lengyel királynál járt követségben Ólubló várának és 13 szepességi város visszaadása ügyében. NAGY: Magyarország családai V.

²⁴³ Id. Zichy István (1616–1693): győri magyar főkapitány-helyettes, királyi asztalnok, tatai várkapitány. ZICHY: Zichy István gróf.

²⁴⁴ Sibrik István: Vas vármegye országgyűlési követe 1637-ben.

²⁴⁵ Boronyai Gáspár (†1651), Bossányi Ilona férje.

²⁴⁶ Bossányi Gábor: 1650–1664 között a komáromi erőd főkapitány-helyettese volt. PÁLFFY: Főkapitányok 257–288.

²⁴⁷ Bencsics János: az 1659–1663 közötti években Pozsony város szolgálatában állt. Ormándy Máriaival kötött házasságot. PONGRÁCZ: Šľachta Bratislavskej stolice 57.

²⁴⁸ Sándor László: az 1634/1635. évi soproni országgyűlés résztvevője, a királyi tábla tagjaként és Nyitra megye követeként említik. GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 114.

Generosus Dominus Emericus Ebeczki²⁴⁹
 Generosus Dominus Ladislaus Kerest Uri[!]²⁵⁰
 Generosus Dominus Josephus Ormandi²⁵¹
 Generosus Dominus Franciscus Kemendi²⁵²
 Generosus Dominus Stephanus Beseniei²⁵³
 Generosus Dominus Balthasar Egresdj²⁵⁴
 Generosus Dominus Emericus Madaczanj²⁵⁵
 Generosus Dominus Franciscus Kaldy²⁵⁶
 Generosi Domini Michaelis et Stephanus Kisfaludy²⁵⁷
 Generosus Dominus Franciscus Perniessy²⁵⁸
 Generosus Dominus Georgius Ratky²⁵⁹

[fol. 239v]

Generosus Dominus Nicolaus Falusy²⁶⁰
 Generosus Dominus Joannes Pataky²⁶¹
 Generosus Dominus Georgius Reczey²⁶²
~~Generosus~~ Magnificus Dominus Adamus Viczay²⁶³

-
- ²⁴⁹ Ebeczky Imre: a Magyar Kamara tényleges tanácsosa (1631–1638?), talán a fia[?]. Vö. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 84.
- ²⁵⁰ Keresztúri László: többször volt Nyitra országgyűlési követe, később Nyitra megye alispánja, 1655-től nádorhelyettes.
- ²⁵¹ Ormándi József (1612–1651), Ormándy János győri magyar főkapitány-helyettes (1588) fia. Ormándy József fia, János az Esterházy család részére alkalmi szolgálatokat látott el, 1664-ben Pozsony város pénztárnoka volt. PONGRÁCZ: Šľachta Bratislavskej stolice 302–303.
- ²⁵² Kéméndi Ferenc: talán a Pozsonyban élő nemessel, Kéméndy Ferencsel azonosíthatjuk. PONGRÁCZ: Šľachta Bratislavskej stolice 200.
- ²⁵³ Bessenyei István: 1632-ben az egerszegi vár lovasságának kapitánya, 1641-ben már kiskomáromi várkapitányként szerepelt. Az országgyűlésen Zala megye követe volt. 1651 januárjában özvegyét említik. TURBULY: Zala vármegye II. 65., 85., 96., 107.
- ²⁵⁴ Egresdy Boldizsár: Pálffy Pál tiszttartója, 1647-ben Nyitra megye követe és a királyi tábla ülnöke.
- ²⁵⁵ Madocsányi Imre: Trencsén vármegye alispánja (1641–1642), az orosz-lánkői uradalom intézője/igazgatója. FEDERMAYER: Wolfgang Mórócz z Beketfalvy 136.
- ²⁵⁶ [Id.] Káldy Ferenc, Batthyány I. Ádám familiárisa, előbb pápai vicekapitány (1628–1637), majd dunántúli kerületi vicefőkapitány (1637–1648). BALOGH: Középnemesi karrierek 39–105.
- ²⁵⁷ Kisfaludy Mihály és István: Batthyány I. Ádám familiárisai.
- ²⁵⁸ Osztopáni Perneszy Ferenc (1606–1651), Zala és Somogy vármegyék alispánja, országgyűlési követe, a lövői várkapitány.
- ²⁵⁹ Ráttky György Salamonfai Ráttky Menyhért fia, 1617-től egerszegi kapitány, Nadasdy Pál szervitora. BALOGH: Középnemesi karrierek 31–38.
- ²⁶⁰ Falussy Miklós: családjá vasi ágából származott, Kőszegen élt és Batthyány Ferenc özvegye, Lobkowitz Poppel Éva szolgálatában állt. PONGRÁCZ: Šľachta Bratislavskej stolice 129.; GECSÉNYI: A Falussyak 309–323. A tanulmányban bemutatott Falussy Miklós a temetés idején még nagyon fiatal volt.
- ²⁶¹ Pataky János: 1609–1617 között Zala vármegye jegyője. MOLNÁR: Zala megye archontológiája 460.
- ²⁶² Récsey György: Récsey Bálint fia, Sopron vármegye alispánja (†1637), Nadasdy-familiáris. DOMINKOVITS: Familiárisi szolgálat 43.
- ²⁶³ Viczay Ádám, báró: Esterházy Miklós egykori familiárisa, Viczay Éva testvére. Viczay Éva Esterházy Miklós nádor testvérének, Pál érsekújvári kapitány (1587–1645) felesége. DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy 223.

Generosi Domini Stephanus et Joannes Hagimasy²⁶⁴
 Generosus Dominus Georgius Hoszutoti²⁶⁵
 Generosus Dominus Michaelis Mayteny²⁶⁶
 Generosus Dominus Petrus Loranth²⁶⁷
 Generosus Dominus Andreas Kerekes²⁶⁸
 Generosus Dominus Stephanus Daras²⁶⁹
 Generosus Dominus Stephanus Aszalay²⁷⁰
 Generosus Dominus Gabrielis Vadasz²⁷¹
 Generosus Dominus Paulus Kery²⁷²
 Generosus Dominus Petrus Fanczy²⁷³
 Generosus Dominus Michael Sarka²⁷⁴
 Generosus Dominus Franciscus Botka²⁷⁵
 Generosus Dominus Georgius Angial²⁷⁶
 Generosus Dominus Daniel Rakolupsky²⁷⁷
 Generosi Domini Paulus et Stephanus Ordody²⁷⁸
 Generosus Dominus Mattisonky vice comes Comitatus Thrincziniensis²⁷⁹
 Generosus Dominus Georgius Szombathely vice comes Comitatus Mosoniensis²⁸⁰
 Generosus Dominus Joannes Horvath vice comes Comitatus Castriferrei²⁸¹

²⁶⁴ Hagymássy István és János: Hagymási István (†1655) Hagymási Jánosnak, Batthyány I. Ádám dunántúli kerületi főkapitány testvére. KOLTAI: Batthyány Ádám 152., 153.

²⁶⁵ Hosszútóthy György, Esterházy Miklós familiárisa.

²⁶⁶ Majtényi Mihály: a Magyar Kamara tanácsosa. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 187.

²⁶⁷ Lóránth Péter, róla: FEDERMAYER: Lorantové z Inky 106–121. Köszönjük Pálffy Géza segítségét az azonosításban.

²⁶⁸ Kerekes András (†1668), a Magyar Kamara tanácsosa, 1651-től országbírói ítélmester. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 152.

²⁶⁹ Darás István, Zala vármegye jegyzője (1640–1651), a királyi személynök ítélmestere.

²⁷⁰ Fónyi Aszalay István: Esterházy Miklós nádor titkára, a kir. személynök melletti jegyző. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 41.; CSIZI: Aszalay István naplója 163–255.

²⁷¹ Vadász Gábor.

²⁷² Kéry Pál: Batthyány I. Ádám dunántúli kerületi főkapitány familiárisa (1628–1653 után) [https://archivum2004.piarista.hu/batthyany/familia-nevtar3.htm#10014]. KOLTAI: Batthyány Ádám 258–260.

²⁷³ Fanczy Péter.

²⁷⁴ Sarka [Szarka] Mihály: Batthyány I. Ádám familiárisa (1644–1653 után) [https://archivum2004.piarista.hu/batthyany/familia-nevtar4.htm#10064] lovaskapitánya (1645–1647 között). KOLTAI: Batthyány Ádám 296.

²⁷⁵ Botka Ferenc: veszprémi alispán, Veszprém megye követe az 1646/1647. évi pozsonyi diétán. TURBULY: Zala vármegye II. 84; GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 120.

²⁷⁶ Angyal György: Zala megye követe.

²⁷⁷ Rakolupsky Dániel, 1615–1621 között trencsényi harmincados. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 258., 261.; 1630-ban doktori címet szerzett a grazi egyetemen. ANDRITSCH: Studenten und Lehrer 23.

²⁷⁸ Ordódy Pál (†1655) és István (†1649[?]), Ordódy Gáspár (1576–1642) magyar kamarai tanácsos (1620–1642) fiai. Ordódy István alnádor, az 1646/1647. évi pozsonyi országgyűlés résztvevője. Neve a magyar Királyi Tanács tagjai között is szerepel. Az országgyűlésen Trencsén város követe is volt. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 219.; GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések 118., 121.

²⁷⁹ Mattyasovszky Menyhért, Trencsén vármegyei alispán.

²⁸⁰ Szombathelyi György Moson vármegyei alispán.

²⁸¹ Horváth János Vas vármegyei alispán.

Comitatus

Ungh²⁸²

[fol. 240r]

Saaros²⁸³

Nograd²⁸⁴

Honth²⁸⁵

Bars²⁸⁶

Comarom²⁸⁷

Posony²⁸⁸

Illustrissimi Soprony²⁸⁹ *desideratur*

Szala²⁹⁰ ~~*desideratur*~~

Torna²⁹¹ ~~*desideratur*~~

Szepes²⁹² *desideratur*

Geomeor²⁹³

Pesth Pilis Solt²⁹⁴ *desideratur*

R[everendissi]me Nittra²⁹⁵

Illustrissimae Trinchin²⁹⁶

Illustrissimae Lypto²⁹⁷

Turocz²⁹⁸

Geomeör²⁹⁹

Magnifici [...?] Moson³⁰⁰ *desideratur*

Illustrissime Vasuar³⁰¹ ~~*desideratur*~~

R[everendissi]me Wesprim³⁰²

²⁸² Ung megye.

²⁸³ Sáros megye.

²⁸⁴ Nógrád megye.

²⁸⁵ Hont megye.

²⁸⁶ Bars megye.

²⁸⁷ Komárom megye.

²⁸⁸ Pozsony megye.

²⁸⁹ Sopron megye.

²⁹⁰ Zala megye.

²⁹¹ Torna megye.

²⁹² Szepes megye.

²⁹³ Gömör megye.

²⁹⁴ Pest-Pilis-Solt megye.

²⁹⁵ Nyitrai püspök.

²⁹⁶ Trencsén megye.

²⁹⁷ Liptó megye.

²⁹⁸ Túróc megye.

²⁹⁹ Gömör megye.

³⁰⁰ Moson megye.

³⁰¹ Vas megye.

³⁰² Veszprém megye.

Tott Orszagnak³⁰³ is
Septem Liberae Montanaeque Civitates³⁰⁴

[fol. 240v]

Item aliae Liberae Civitates utpote

Eperyes³⁰⁵

Leuchouia³⁰⁶

Bartffa³⁰⁷

Szeben³⁰⁸

Posonium³⁰⁹

Tyrnauia³¹⁰

Szakolcza³¹¹

Thrinchin³¹²

Modor³¹³

Bosin³¹⁴

S. Georgi³¹⁵

Sopronium³¹⁶

Corpona³¹⁷

Principissa Transylvaniae Senior³¹⁸ Transylvaniae Principissa Junior³¹⁹

Item, Relictae Viduae quorundam Magnatum et Nobilium

Domina Relicta Homonnay³²⁰

Domina Relicta Stephani Chiaky³²¹

Domina Relicta Sigismundi Forgacz³²²

³⁰³ Szlavónia.

³⁰⁴ A hét bányaváros: Selmecebánya, Körmöcbánya, Besztercebánya, Bakabánya, Libetbánya, Újbánya és Béalabánya.

³⁰⁵ Eperjes.

³⁰⁶ Lőcse.

³⁰⁷ Bártfa.

³⁰⁸ Nagyszeben.

³⁰⁹ Pozsony.

³¹⁰ Nagyszombat.

³¹¹ Szakolca.

³¹² Trencsén.

³¹³ Modor.

³¹⁴ Bazin (A jegyzékben a szabad királyi városok közé sorolták, annak ellenére, hogy a város csak 1647-ben nyerte el a privilégiumot).

³¹⁵ Szentgyörgy (A jegyzékben a szabad királyi városok közé sorolták, annak ellenére, hogy a város csak 1647-ben nyerte el a privilégiumot).

³¹⁶ Sopron.

³¹⁷ Korpona.

³¹⁸ Lorántffy Zsuzsanna (kb. 1600–1660), I. Rákóczi György erdélyi fejedelem felesége.

³¹⁹ Báthory Zsófia (1629–1680), II. Rákóczi György házastársa.

³²⁰ További (későbbi) kiegészítés. Elképzelhető, hogy Homonnai Drugeth János országbíró (1609–1645) özvegye, Jakusith Anna.

³²¹ Wesselényi Anna (1584–1649), Csáky István (1569–1605) özvegye.

³²² Baththyány Borbála (1620/1625–1680), Forgách Zsigmond (1605–1645) özvegye. Köszönjük Koltai Andrásnak az azonosítást!

Domina Relicta Michaelis Karoly³²³
 Domina Relicta Christophori Banffy³²⁴
 Domina Relicta Nicolai Forgacz³²⁵

[fol. 241r]

Domina Relicta Samuelis Haller³²⁶
 Domina Relicta Moysis Szuniogh³²⁷
 Domina Relicta Emerici Balassa³²⁸
 Domina Relicta Pauli Ezterhasy³²⁹
 Domina Relicta Stephani Hederuary³³⁰
 Domina Relicta Vodko³³¹
 Domina Relicta Joannis Szuniogh³³²
 Domina Relicta Stephani Balogh³³³
 Domina Relicta Emerici Bossany³³⁴
 Domina Relicta Blasy Apony³³⁵
 Domina Relicta Caspari Konzsky³³⁶
 Domina Relicta Georgii Pograny³³⁷
 Domina Relicta Michaelis Turzo³³⁸
 Filia quondam Christophori Banffy³³⁹

-
- ³²³ Segnyei Borbála, báró Károlyi Mihály (1585–1626) özvegye.
- ³²⁴ Draskovits Ilona, alsóíndvai Bánffy Kristóf főpohárnokmester, kir. tárnokmester, Somogy és Zala megyék főispánjának (1577–1644) özvegye. NAGY: Magyarország családai 1. kötet, 159, 161. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 45.
- ³²⁵ Bossányi Eszter, Forgách Miklós tárnokmester özvegye.
- ³²⁶ Károlyi Éva, hallerkői Haller I. Sámuel diósgyőri kapitány (†1643) özvegye.
- ³²⁷ Ostrosith Borbála, jeszeniczei és budetini Szunyogh III. Mózes (1604 báró, †1621) özvegye.
- ³²⁸ Bosnyák Judit (1610–1654), Balassa II. Imre (†1621) özvegye.
- ³²⁹ Viczay Zsuzsanna (†1651), báró Esterházy Pál (1587–1645), Miklós nádor öccsének második felesége.
- ³³⁰ Galántai Esterházy Erzsébet (1616–1668), Héderváry VI. István (1619–[?]) özvegye, Esterházy Miklós testvérének, Pálnak annak első feleségétől, Károlyi Zsuzsannától született lánya.
- ³³¹ Thurzó Zsuzsanna: negyedik férje Vojsko Fridrich, morvai nemes volt. Köszönjük Frederik Federmayernak az azonosítást!
- ³³² Thurzó Anna, jeszeniczei és budetini Szunyogh III. János, báró (†1641) második felesége.
- ³³³ Lippay Katalin, nebojszai Balogh István (1645[?]) felesége, Lippay György esztergomi érsek nővére.
- ³³⁴ Révay Katalin, Bossányi Imre özvegye. Révay Márton túróci főispán és Esterházy Zsófia, Miklós nádor testvérének lánya.
- ³³⁵ Serény Borbála, Apponyi Balázs Bars vármegye főispánjának felesége.
- ³³⁶ Balassa Zsuzsanna: Konzsky Gáspár özvegye. III. Ferdinánd magyar királyi koronázását (Sopron, 1625) követően aranyarsarkantyús vitézi címet nyert. MARTÍ: Végrendeletek 205–248.
- ³³⁷ Pogrányi György érsekújvári lovaskapitány özvegye. ÖStA FHKA Hoffinanz Ungarn, r. Nr. 108. 1172–1175., 1615.12.03. Pogrányi György Pogrányi Benedek bakabányai és korponai kapitány, nógrádi főkapitány és kir. tanácsos fia volt.
- ³³⁸ Veglai Horváth Ilona Bethlenfalvi Thurzó Mihály szepesi főispán (†1636) özvegye. NAGY: Magyarország családai 11. kötet. 207; Károlyi: Rendhagyó karrier 154.
- ³³⁹ Ha Nagy Iván művének adatai helytállóak, Bánffy Franciskáról (*1624. december 24.) lehet szó, aki ezek szerint ekkor még nem volt férjnél (nevénél Nagy Iván Recziczki Lászlót szerepelteti házastársaként), viszont apját túlélte. Vö. NAGY: Magyarország családai I.

Dominae Relictae Danielis et Nicolai Petreoczy³⁴⁰
 Domina Relicta Francisci Nagimihaly³⁴¹
 Domina Relicta Emerici Bercezy³⁴²
 Domina Relicta Michaelis Rummy³⁴³
 Domina Relicta Georgii Rummy³⁴⁴
 Domina Relicta Nicolai Hagimasy³⁴⁵
 Domina Relicta Joannis Teörök³⁴⁶
 Domina Relicta Valentini Reczey³⁴⁷
 Domina Relicta Joannis Lengyel³⁴⁸
 Domina Relicta Nicolai Sarkany³⁴⁹

[fol. 241v]

Domina Relicta [ulte]rius Nicolai Sarkani³⁵⁰
 Domina Relicta Andreae Babindaly³⁵¹
 Domina Relicta Michaelis Nedeczky³⁵²
 Domina Relicta Julii Fitter³⁵³
 Domina Relicta Francisci Plathy³⁵⁴

³⁴⁰ Mérey Zsófia (†1661) Petróczy II. Miklós (1571 után–1639 előtt) felesége volt (vö. NAGY: Magyarország családai 9. kötet, 278–279). Petróczy Dániel (1583–1639 után) feleségét nem sikerült azonosítani.

³⁴¹ Taross Margit: Nagymihályi Ferenc, a Magyar Kamara titkára és tanácsadója, zempléni alispán özvegye. FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők 210.

³⁴² Lugossy Borbála (†1653) Bercesényi Imre (1589–1639) nógrádi kapitány és a Magyar Kamara tanácsosának özvegye. THALY: Bercesényi, I. *passim*.

³⁴³ Debreczeni Anna, Rummy Mihály özvegye. Édesanyja Rummy Judit (1606–1663), Esterházy Dániel (1585–1654) felesége.

³⁴⁴ Batthyány Katalin Rummy György felesége volt. Vö. PAPP: A Rummy-serleg 24–45.

³⁴⁵ Maróthy Zsuzsanna, berekszói Hagymásy Miklós, Bereg megye alispánjának és Zala megye országgyűlési követének özvegye. TURBULY: Zala vármegye II. 29., 39.

³⁴⁶ Gersei Pethő Margit: telekesi Török János özvegye. NAGY: Magyarország családai XI. 296–297.

³⁴⁷ Lenkowitz Zsuzsanna: gálosházi Récsey Bálint Sopron vármegyei alispán (†1637) özvegye. Récsey Bálint pályájáról: DOMINKOVITS: Familiárisi szolgálat 32–54.

³⁴⁸ Ghyczy Zsuzsanna ([?]1626–1648), Lengyel János özvegye, Ghyczy Ferenc és Thurzó Orsolya lánya, Thurzó György nádor unokája. NAGY: Magyarország családai VII. 91; vö. NAGY: Magyarország családai IV. 389.

³⁴⁹ Lengyel Fruzsina, Sárkány II. Miklós (második) felesége és a nádor temetésekor már özvegye.

³⁵⁰ Darabos Katalin, Sárkány III. Miklós (†1642) keszthelyi kapitány (1632–1642) özvegye. VÉGH: Keszthely végvárváros 98. Nagy Iván szerint 1645-ben még élt. NAGY: Magyarország családai X. 55–58.

³⁵¹ Forgách Julianna, Babindaly András szécsényi kapitány (†1604) özvegye.

³⁵² Mihályházi Ormándy Erzsébet, Nedeczky Mihály (1584–1642) özvegye. KEMPELEN: Magyar nemes családok VIII. 108.; NAGY: Magyarország családai IV. 426.

³⁵³ Rottal Julianna: Fitter Gyula felesége. NAGY: Magyarország családai 4. kötet, 183.

³⁵⁴ Csömöri Zay Anna: Plathy III. Ferenc (1632–1642 között árvai prefektus) özvegye. KEMPELEN: Magyar nemes családok VIII. 331.; NAGY: Magyarország családai IX. 319.

2.

*Esterházy Dániel és László Wenzel Eusebius von Lobkowitz hercegnek (1609–1677)
Kismarton, 1645. október 15.*

MTAK Kézirattár, MTA Történelmi Bizottságának Oklevélmásolatai (Ms. 4928), (A herceg Lobkowitz család raudnitzai levéltárából, Sign. C. 37)

Esterházy Dániel és László hírül adják gróf Esterházy Miklósnak, Magyarország nádorának, az Aranygyapjas Rend tagjának halálát. A nádor, aki egész életében óriási erőfeszítéssel szolgálta a királyt, a hazát és aki mindent megtett az állam általános javáért, miután visszatért a császári táborból, gyors lefolyású betegsége következtében, a szentségek vétele után, 1645. szeptember 11. éjjel, 12 óra előtt elhunyt. A nádor árván maradt gyermekei és rokonai kéri a herceget, hogy felségével együtt személyes jelenléttel vegyen részt a katolikus temetési szertartáson, amelyre Nagyszombatban, az általa épített jezsuita templomban, 1645. december 11-én fog sor kerülni.

15. October 1645

Excellentissime Princeps Domine nobis colendissime

Vixit Illustrissimus et Excellentissimus Comes Nicolaus Esterhasi, Prorex Hungariae, Aurei Velleris Eques etc. qui plenus indefessis laboribus, quos pro fide Catholica, pro Rege pro patria, proque communi Reipublicae bono, cum profusione fortunarum rerumque suarum, prodigus enim valetudinis suae, et si necesse foret, ipsius quoque vitae suae; alioctiter suscepit, postquam ultimatum e castris Caesareis ex laboribus arduis ac difficillimis, domum suam, non tam quietis, quam raram, vel nulla habebat, quam quia castra illa in Hungar. resoluta sunt, perseveraturus, in iis diutius quoque alioquin, sanus et incoluinis, redux fuisset, mox nocte in sequenti, morbo inopinato, non quidem diuturno, correptus, omnibus medicorum artibus elusis, sacramentis tamen omnibus, morituro necessariis, pie ac devote et in lacrymis susceptis, munitus, die undecima 7bris, paulo ante 12 noctis viam universae carnis ingressus est: nobis orphanis filiis ac cognatis suis, totique regno et bonis omnibus maximo sui desiderio relicto. Cuius funeri iusta Parentalia et funebria, persolvere cupientes, pro huius funebris solemnitates executione, ritu catholico procuranda, destinavimus diem undecimum affuturi mensis decembris, in templo Tyrnaviensis Societatis Jesu ab eodem, magnifico sumptu a fundamentis eleganter extracto, in quo suum et familiae suae monumentum esse voluit. Quae quidem funebris solennitas, ut praesantia quoque Excellentissimae Dominationis Vestrae una cum consorte sua charissima, illustrior reddatur peramanter requirendam duximus vestram Excellentissimam quatenus die et loco in praenotatis hora et matutina, funebri huic solennitati, interesse ne gravetur. Levabit itineris molestiam si quae foret zelus, et pietas erga mortuos sepeliendos, ac tanti viri quoque qui sepelitur, memoria. Quod Excellentiae Vestrae, una cum tota familia nostra demereri contendemus. His nos, benevolentiae eiusdem commendantes. Eandem feliciter ad multos annos valere desideramus. Datum in Frakno, 15. octobris Anno 1645.

Excellentissimae Dominationis Vestrae

Servitores obligatissimi

Daniel Esterházi m.p.

Comes Ladislaus Esterházy m.p.

3.

„Miklós nádor haláláról jelentés Esterházy Dánielnek és László grófnak”

MNL OL P 123 Miklós nádor iratai, II. tétel, x: Vegyes iratok [Rongált kézirat Miklós nádor idejéből] – Frakno, 1645. november 1.

Sok nehézség után, kedvezőtlen időkben és körülmények között, gr. Esterházy Miklós nádor [1645.] augusztusban végül elhagyta a császári tábornagy hölgy birtoka miatt és az éjszaka közepén hirtelen rosszul lett. Amikor állapota romlott és az orvosok minden erőfeszítése haszontalan volt, szeptember 11-én éjjel háromnegyed tizenkettőkor, miután részeseült a szentségeken, lelkét Istennek adta. Holttestét december 11-én Nagyszombatba viszik a jezsuita templomba, amit ő maga egykor saját költségén és buzgóságával épített, mert azt akarta, hogy őt és családjának tagjait halálukat követően a katolikus szertatás szerint temessék el, az ősök szokása szerint, ünnepélyesen. Ezért Esterházy Dániel és László meghívják a címzettet és kérik, hogy jelenjék meg az ünnepélyes temetés helyszínén, a meghirdetett órában.

Prudentes et circumspetti domini amici et vicini nobis observandissimi

Etsi plurimae calamitates, quibus Hungaria conflictatur, satis superque testatur iratum Dei numen nondum placatum esse a nobis, nihil tamen iustam eius ac severam indignationem perinde declarat, quam quod eos, qui consilio atque autoritate publicis calamitatibus consulere poterant, e vita evocet. Amisimus superioribus temporibus non paucos et illustres in utraque republica viros, quibus successit mors inopina illustrissimi et excellentissimi comitis Nicolai Eszterhazy, regni Hungariae palatini, domini fratris ac genitoris nostri desideratissimi, cuius et quanti viri sentiunt omnes, quicumque de salutis publica bene sentiunt, qui pro salute eadem publica, postquam diversis temporibus et occasionibus multum desudasset, gravesque exantlatus fuisset labores, ultimatim redierat Augusto exeunte ad curiam suam Maioris Hefflein ex castris caesareis, ibique altera nocte subita alteratione correptus, nihil antiquius habuit, quam animum poenitentiae expiare, ac Epulo Eucharistico Religiosa pietata semel atque iterum magno cum devotionis sensu, lachrymisque se reficere. Tandem invalescente morbo omnemque medicorum operam eludente, post tertium quadrantem ad 12 noctis diem undecimum Septembris terminantis, cum prius Sacro oleo delibatus fuisset, animam suam Deo reddidit.

Cuius examine corpus die undecima proximi mensis decembris circa horam octavam matutinam Tyrnaviam deportabitur, atque in Templo Patrum Societatis Jesu ab ipso magnis sumptibus nec minore Religionis Catholicae zelo nuper a fundamentis excitato, quod sibi, ac suae familiae sepulchrum esse voluit, ritu Catholico tumulabitur, cuius parentalia iusta funebria, ut tanto solenniora hiis ad eadem coonestanda Dominationes Vestras quoque imitandas duximus, ut scilicet loco et die ac hora, praenotatis eadem quoque funebri huic solennitati interesse ne graventur. Levabunt itineris molestias, si quae occurrerint, tum Christiano erga vita functos pietas, tum tanti viri in communem patriam promeritae. Neque nostra pro hac caritate deerunt obsequia et officia, quae tamen ut laetiori in occasione dominationes vestrae experiantur, animitus desideramus. Datum in Frakno die 1. Novembris 1645.

Earundem Dominationum Vestrarum servitores et amici paratissimi

Daniel Eszterhazy manu propria

Comes Ladislaus Eszterhazy manu propria

4.

Esterházy Miklós temetésére szóló meghívó

MNL OL E 174 Magyar Kamara Archivuma, Archivum Familiae Eszterházy, 9. tétel,
fol. 1rv

Istennek bölcs és titkos ítéletivel rendelt akaratjából élete az egész emberi nemzetnek meg lévén határozva, úgy hogy minden embernek együttes a keserű halálnak italját meg kellenség kóstolni, azt aziránt kiadatott sententia ellen senki el sem kerülhetvén. Így ezek és az halandóság alá lévén vettette, a tekéntetes és nagyságos gróf galántai Esterhazi Miklós, Magyarországnak palatinusa is, az én szerelmes atyám uram, ki meg térvén a dévényi táborból, Nagyheflánban nehéz halálos beteg nyavalyába esvén, ennek utána nagy törödelmes szívvel meggyónt és communicált volna, az utolsó sz. kenet föl adása után, lölkét az Istennek ajánlván, nagy csendesen kimúlék ez árnyékvilágból, ez elmúlt szeptembernek 11. napján éjfél tájban, kivel noha talán tovább való hasznos szolgálatjára nézve is, az országnak kedvetlen változást hozhatott; de nekünk kisded és együgyű apró árváinak holtig való keserves szomorúságot és siralmas gyászt szörzött. De ez lévén az jó Istennek akaratja, legyen áldott ebben is a szent neve, nagy hálaadással és törödelmes szívvel kelletik ezt is vennünk.

Mivel azért már a test egyebet a földnél nem vár, szegény boldog emlékezető úrnak hideg tetemének becsületes és érdemlett eltakartatásához a tutor urak és atyafiak egyenlő akaratjából ez jövendő karácson havának harmadik napját rendeltük, úgy hogy fölhevén az előtt 4 nappal Kismartonban, a pater Franciskanusok capolnájokból a testet, az hol most kiterítve vagyon, megírt 3 december előtt való estve, a nagyszombati pater jesuiták templomában processióval és egyéb ceremoniákkal bevitethessék, ott letétetvén, azon éjjel maradjon a castrum dolorisban s regvel mise, predicatio és caeremoniák után maga temető helyében azon szentegyházban betétessek, szerelmes felesége és gyermeki tetemek mellé.

Hogy azért szegény úrnak ez utolsó tisztessége és hideg testének eltakarása annyival inkább a Kegyelmed személyének jelenlétéről is becsületesben lehessen meg, kérem igen nagy szeretettel és atyafiúságosan Kegyelmedet, ne szánja ebbeli fáradságát, mind szegény jó emlékezető úrnak tekéntetire nézve, s mind az én és a több árvák jövendőbeli szolgálatjokért, rendelje úgy útját, hogy az megírt helyen és napon lehessen jelen, egyiött uram ökegyelmével; mely ebbeli Kegyelmetek fáradságát és jóakarátját, adja Isten örvendetesb dologhban szolgálhassuk meg. Tarcsa meg Isten Kegyelmedet.

[XVII. századi kéz írásával:]

[„Temetésre hívó levél”]

FORRÁSOK

- AGS = Archivo General de Simancas (Spanyolország)
 CMC = Contaduría Mayor de Cuentas
 MNL OL = Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (Budapest)
 E 174 Esterházy család iratai
 E 211 Magyar Kamara levéltára, Lymbus
 P 108 Esterházy cs. hercegi ágának levéltára, Repostorium
 P 123 Miklós nádor iratai
 P 124 László gróf iratai
 P 125 Pál nádor iratai

- MTAK = Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
 ÖStA = Österreichisches Staatsarchiv
 FHKA = Finanz- und Hofkammerarchiv, Alte Hofkammer
 OSzK Kt = Országos Széchényi Könyvtár, Kézirattár (Budapest)
 ŠAT = Štátny archív v Trnave, Magistrát mesta Trnava [Nagyszombati
 Állami Levéltár, Nagyszombat város magisztrátusa]
 Nagyszombat, Szlovákia
 SNA = Slovenský národný archív [Szlovák Nemzeti Levéltár] Pozsony, Szlovákia

NYOMTATVÁNYOK

- CYKÁDA: Kázanj = JAN VÁCLAV CYKÁDA: Kázanj. Nad mrtvým Tělem Vrozené Panj Panj Alžběty Wałdsseynské z Wałdsstejna... Praha, 1614.
- CYRILL: Kázanj Pohřebnj = JAN CYRILL: Kázanj Pohřebnj při wyzdwihowánj, a k mjstu ku Pohřbu připrawenému prowázenj mrtvého Těla Wzácné Paměti Vrozeného Pána, Pana Albrechta Jana Smiřického z Smiřic... Praha, 1619.
- DYKASTUS: Pohřební kázání = JIŘÍK DYKASTUS: Pohřební kázání při křesťanském pohřbu urozené a vzácné paní Barbory Flodtowy, rozené Nosticové z Belvic.... Praha (?), 1608.
- DYKASTUS: Pohřebnj Kázanj, o.n. = JIŘÍK DYKASTUS: Pohřebnj Kázanj při Křesťanském Pohřbu Vrozené a wzácné Pani Barbory Flodtowy Rozené Nosticové z Belwic. Praha, 1612.
- DYKASTUS: Pohřeb Vrozeného Pána = JIŘÍK DYKASTUS: Pohřeb Vrozeného Pána Pana Jaroslawa Krystoffa Trčky z Lyppy... Praha, 1612.
- GATAKER: Pauls Desire of Dissolution = THOMAS GATAKER: Pauls Desire of Dissolution, and Deaths Advantage. A Sermon preached at the Funerall of that right vertuous and religious Gentlewoman Mrs. Rebecka Crisp, together with the Testimony then given unto her. 1637.
- HERTWICIUS: Tumulus [maj.] Horrendi homicidij = JAN HERTWICIUS: Tumulus [maj.] Horrendi homicidij To gest: Pohřeb Slowutného a počestného Muže Pana Jana Smegdyře. Praha, 1618.
- HOŘOVSKÝ: Kázání pohřební nad tělem = JAN ROSACIUS HOŘOVSKÝ: Kázání pohřební nad tělem mrtvým urozené a poctivé paní, paní Polyxeny Štemberkové, rozené z Valdštejna a na Pátku. Praha, 1620.
- KOŽLANSKÝ: Monumentum: Památka pohřební = BARTOLOMĚJ KOŽLANSKÝ: Monumentum: Památka pohřební o životu a smrti urozeného a statečného rytíře pana Tomáše z Proseče a na Jirnách,... Praha, 1624.
- KODED: Kázání nad mrtvým tělem = JAN VÁCLAV KODED: Kázání nad mrtvým tělem urozené paní, paní Alžběty Valdštejnské z Valdštejna. Praha, 1614.
- LUMISDEN: A Heavenly Portion = ALEXANDER LUMISDEN: A Heavenly Portion. Set downe in a Sermon, preached at the Funerall of Mistris Frances Sentleger, at Smeeth: in the Countie of Kent. Who as she lived a most religious and godly life, so shee made a most happie, admired, and comfortable ende. 1614.
- MEGANDR: Kázání pohřební nad urozenou paní = KRYŠTOF MEGANDR: Kázání pohřební nad urozenou paní, paní Polyxenou Šternberkovou, rozenou z Valdštejna. Praha, 1620.
- SZ.N.: Processus aneb vypsání slavného pohřbu = SZERZÓ NÉLKÜL: Processus aneb vypsání slavného pohřbu, dobré a vzácné a na paměti urozeného Pána Pana Albrechta Václava Smiřického z Smiřic, na Náchodě, Rýzmburku, Škvorči a Kostelci nad Černými lesy, ct.... Praha, 1616.

SZAKIRODALOM

- ANDRITSCH: Studenten und Lehrer = JOHANN ANDRITSCH: Studenten und Lehrer aus Ungarn und Siebenbürgen an der Universität Graz 1586–1782. Graz, 1965.
- ARIÉS: Dějiny smrti, I–II. = PHILIPPE ARIÉS: Dějiny smrti, I–II. zvázok. Praha, 2000.
- BAK: Magyar nyelvű források = BAK BORBÁLA: A XVI–XVIII. századi magyar nyelvű források kiadásának kérdései. Fons 7. (2000) 91–137.
- BALOGH: Középnemesi karrierok = BALOGH MÁTÉ: Batthyány I. Ádám dunántúli kerületi főkapitány-helyettesei: Középnemesi karrierok a Dunántúlon a XVII. században. PhD-disszertáció. PPKE BTK, Budapest, 2020.
- BAUER: Von Tod und Bestattung = FRANZ J. BAUER: Von Tod und Bestattung in alter und neuer Zeit. Historische Zeitschrift 254. (1992:1) 1–31.
- BERÉNYI: A vezekényi csata = BERÉNYI LÁSZLÓ: A vezekényi csata. Turul 74. (2001:1–2) 21–31.
- BERÉNYI: Der Ursprung der Familie Esterházy = BERÉNYI László: Domini de Salomon-Watha dicti Zerház de Genere Salomon. Der Ursprung der Familie Esterházy und ihre frühzeitliche Geschichte. In: Die Fürsten Esterházy: Magnaten, Diplomaten & Mäzene. (Burgenländische Forschungen) Eisenstadt, 1995. 19–46.
- BERÉNYI: Esterházy Miklós fiatalsága = BERÉNYI László: Három évtized nagytitói alatt. Esterházy Miklós fiatalsága. Turul 72. (1999:1–2) 24–31.
- BERÉNYI: Esterházyak I–II. = BERÉNYI LÁSZLÓ: Esterházyak: egy ezeréves család története. I–II. Fertőd, 2014.
- BESSENYEI: Magyar Országgyűlési Emlékek 1646–1647, I. = Magyar Országgyűlési Emlékek 1646–1647. I. Közzéteszi BESSENYEI JÓZSEF. Eger, 2017.
- BITSKEY: Esterházy Miklós = BITSKEY ISTVÁN: Esterházy Miklós, a hitvitázó nádor. In: Tarnai Andor-életrajz. Szerk. KECSKEMÉTI GÁBOR. Budapest, 1996. 31–42.
- BŰZEK – KRÁL: Paměť urozenosti = Paměť urozenosti. Szerk. VÁCLAV BŰZEK – PAVEL KRÁL. Praha, 2007.
- CSAPODI: Esterházy Miklós = CSAPODI CSABA: Esterházy Miklós. Budapest, 1942.
- CSIZI: Aszalay István naplója = CSIZI ISTVÁN: Egy nagyívű hivatali karrier kezdetei a XVII. századi királyi Magyarországon. Aszalay István naplója (1624–1621). Fons 12. (2005:2) 163–255.
- DEBRECZENI-DROPPÁN: Debreczeni Tamás = DEBRECZENI-DROPPÁN BÉLA: Egy gazdasági szakember a 17. századból: Debreczeni Tamás élete és működése. Fons 11. (2004:3) 447–501.
- DÉRI: Genealógia és nemzetségekönyv = DÉRI ESZTER: Genealógia és nemzetségekönyv az Esterházyakhoz kapcsolódó halotti beszédekben. In: Szöveg, hordozó, közösség: Olvasóközösség és közösségi olvasmányok a régi magyar irodalomban. Fiatalok konferenciája 2015. Szerk. GESZTELYI HERMINA – GÖRÖG DÁNIEL – MARÓTHY SZILVIA. Budapest, 2016. 167–180.
- DOMINKOVITS: Familiárisi szolgálat = DOMINKOVITS Péter: Familiárisi szolgálat – vármegyei hivatalviselés: Egy 17. századi Sopron vármegyei alispán, gálosházi Récesy (Recsey) Bálint. Korall 9. (2002) 32–54.
- DOMINKOVITS: Rauch Dániel = DOMINKOVITS Péter: Az állami pénzügyigazgatás és főúri szolgálat kettőssége. A kamarai hivatalviselő, főúri familiáris Rauch Dániel. In: A történettudomány szolgálatában: tanulmányok a 70 éves Gecsényi Lajos tiszteletére. Szerk. BARÁTH MAGDOLNA – MOLNÁR ANTAL. Budapest–Győr, 2012. 95–106.
- DUCHOŇOVÁ: K problematike aristokracie v Trnave = DIANA DUCHOŇOVÁ: K problematike aristokracie v Trnave v 17. a v 18. storočí [A nagyszombati nemesség történetéhez a 17–18. században]. Forum historiae: odborný internetový časopis pre históriu a príbuzné

- spoločenské vedy 2. (2008:2) 1–14. (<http://www.forumhistoriae.sk/sk/clanok/k-problematike-aristokracie-v-trnave-v-17-v-18-storoci> (A letöltés dátuma: 2021.03.19.)
- DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy = DIANA DUCHOŇOVÁ: Palatín Mikuláš Esterházy: dvorská spoločnosť a aristokratická každodennosť. Prepracované a doplnené vydanie. Bratislava, 2017.
- DUCHOŇOVÁ: Smútočné obrady = DIANA DUCHOŇOVÁ: Smútočné obrady žien a detí z rodu Esterházyovcov v 17. storočí. In: Korunovácie a pohreby: mocenské rituály a ceremónie v ranom novoveku. Szerk. LENGYEL TÜNDE – PÁLFFY Géza. Budapest–Békéscsaba, 2016. 167–190.
- DUGAN: The Funeral Sermon = EILEEN T. DUGAN: The Funeral Sermon as a Key to Familial Values in Early Modern Nordlingen. In: The Sixteenth Century Journal 20. (1989:4) 631–644.
- ECKHART: Magyar alkotmány- és jogtörténet = ECKHART FERENC: Magyar alkotmány- és jogtörténet. Szerk. MEZEY BARNA. Budapest, 2000.
- ESTERHÁZY: Az Esterházy család = ESTERHÁZY JÁNOS: Az Esterházy család és oldalágainak leírása. Budapest, 1901.
- ESTERHÁZY: Mars Hungaricus = ESTERHÁZY PÁL: Mars Hungaricus. Jegyz. HÉJAS ESZTER, s. a. r., ford., jegyz. és az Esterházy Pál c. kísérőtanulmányt írta IVÁNYI EMMA, bev. és szerk. HAUSNER GÁBOR. (Zrínyi könyvtár 3.) Budapest, 1989.
- FALLENBÜCHL: A Magyar Kamara tisztviselői = FALLENBÜCHL ZOLTÁN: A Magyar Kamara tisztviselői a XVII. században. Levéltári Közlemények 39. (1968:2) 233–268.
- FALLENBÜCHL: Állami (császári és királyi) tisztségviselők = FALLENBÜCHL ZOLTÁN: Állami (császári és királyi) tisztségviselők a 17. századi Magyarországon. Budapest, 2002.
- FAZEKAS: A Melith-fiúk = FAZEKAS ISTVÁN: A Melith-fiúk bécsi tanulmányai 1630–1631-ben. In: Tanulmányok Szakály Ferenc emlékére. Szerk. FODOR PÁL – PÁLFFY GÉZA – TÓTH ISTVÁN GYÖRGY. Budapest, 2002. 139–158.
- FAZEKAS: Esterházy Pál nádor = FAZEKAS István: Esterházy Pál nádor és a családtörténet. Századok 143. (2009:4) 853–882.
- FAZEKAS: Országgyűlés a kora újkori Magyarországon = FAZEKAS ISTVÁN: Országgyűlés a kora újkori Magyarországon a 16–17. században. In: PÁLOSFALVI TAMÁS – FAZEKAS ISTVÁN – GEBEI SÁNDOR: Rendi országgyűlések a Magyar Királyságban a 18. század elejéig. Budapest, 2020. 177–355.
- FEDERMAYER: Lexikón erbov šlachty na Slovensku I. = FREDERIK FEDERMAYER: Lexikón erbov šlachty na Slovensku I. Trenčianska stolica. Bratislava, 2000.
- FEDERMAYER: Lippayovci zo Zomboru = FREDERIK FEDERMAYER: Lippayovci zo Zomboru. Genealogický pohľad na vznik novej prohabsburskej aristokracie. In: Magnátske rody v našich dejinách 1526–1948. Ed. FREDERIK FEDERMAYER. Martin, 2012. 29–77.
- FEDERMAYER: Lorantové z Inky = FREDERIK FEDERMAYER: Lorantové z Inky. Portrét rodu moravsko-uherského pomezí. Časopis Národního muzea [Praha], řada historická 178. (2009:3–4) 106–121.
- FEDERMAYER: Wolfgang Mórócz z Beketfalvy = FREDERIK FEDERMAYER: Wolfgang Mórócz z Beketfalvy (1575–1648). Spoločenský vzostup kariérneho úradníka v ranonovovekom Uhorsku. Theatrum historiae 9. (2011) 201–223.
- GALAVICS: Die frühen Porträts = GALAVICS GÉZA: Die frühen Porträts der Familie Esterházy – Typen, Funktion, Bedeutung – eine Auswahl. In: Adelige Hofhaltung im österreichisch-ungarischen Grenzraum. Vom Ende des 16. bis zum Anfang des 19. Jahrhunderts. Hrsg. RUDOLF KROPF – GERALD SCHLAG. (Abt. XII/1) Eisenstadt, 1998. 105–125.
- GECSÉNYI: A Falussyak = GECSÉNYI LAJOS: Egy köznemesi család a XVII. században. (A Falussyak). In: Gazdaság, társadalom, igazgatás. Tanulmányok a kora újkor történetéből. Szerk. KATONA CSABA. Győr, 2008. 309–323.

- GRANASZTÓI: A barokk győzelme Nagyszombatban = GRANASZTÓI GYÖRGY: A barokk győzelme Nagyszombatban. Tér és társadalom 1579–1711. Budapest, 2004.
- GÜRTLER – KRENN: Die Familie Esterházy = Die Familie Esterházy im 17. und 18. Jahrhundert. Hrsg. WOLFGANG GÜRTLER – MARTIN KRENN. Eisenstadt, 2009.
- GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések = TATJANA GUSZAROVA: A 17. századi magyar országgyűlések résztvevői. Levéltári Közlemények 76. (2005:2) 93–148.
- GUSZAROVA: Berényi György = TATJANA GUSZAROVA: „A nagy réghy dicsiretes magyár gyökérből kyy nőtt szép ágh...” Berényi György báróságára írt Gratuláció. In: A történettudomány szolgálatában: tanulmányok a 70 éves Geccsényi Lajos tiszteletére. Szerk. BARÁTH MAGDOLNA – MOLNÁR ANTAL. Budapest–Győr, 2012. 149–165.
- GUSZAROVA: Vármegyei követek = TATJANA GUSZAROVA: Vármegyei követek a magyar országgyűlés alsótábláján a 17. században. Társadalmi kép. In: Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon: a kezdetektől 1928-ig. Szerk. DOBSZAY TAMÁS – FORGÓ ANDRÁS – IFJ. BERTÉNYI IVÁN – PÁLFFY GÉZA – RÁCZ GYÖRGY – SZLJÁRTÓ M. ISTVÁN. Budapest, 2013. 123–143.
- HANÁK – SZABÓ: Keresztvíztől a sírkeresztig = HANÁK BÉLA – SZABÓ ANDRÁS PÉTER: Keresztvíztől a sírkeresztig. Családi eseményekre szóló meghívólevelek Kassa város levéltárában (1550–1700). Budapest, 2021.
- HAWLIK: Der schöne Tod = MAGDALENA HAWLIK-VAN DER WATER: Der schöne Tod. Zeremonialstrukturen des Wiener Hofes bei Tod und Begräbnis 1640–1740. Wien–Freiburg–Basel, 1989.
- HEGEDŰS – SZABÓ: Győr vármegye = HEGEDŰS ZOLTÁN – SZABÓ ZOLTÁN: Győr vármegye nemesi közgyűlési és törvénykezési jegyzőkönyveinek regesztái IV. (1638–1650). Győr, 2007.
- HELMUTH: Adel im Wandel = Adel im Wandel. Politik, Kultur, Konfession 1500–1700. Hrsg. FEIGL HELMUTH. Wien, 1991.
- HEMER: Bornemisza Anna = HEMER JÁNOS: Bornemisza Anna megbűvöltetése. Boszorkányok Erdély politikai küzdelmeiben 1678–1688. (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez 21.) Budapest–Szeged, 1988. 284–287.
- HENGERER: Kaiserhof und Adel = MARK HENGERER: Kaiserhof und Adel in der Mitte des 17. Jahrhunderts. Konstanz, 2004.
- HERZOG: Cosmographia = PLACIDUS HERZOG: Cosmographia Austriaco-Franciscana, seu exacta descriptio provinciae Austriae ordinis minoris S. Francisci strictioris observantiae: Sub Nomine & Patrocinio S. Bernardini Senensis Autoritate Nicolai V. pont. Max. Clementia Friderici III. Rom. Imp. a Joanne Capistrano Post Partum Virgineum Anno MCCCCLI (1451) fundatae. Pars Prior, Ortus et Progressus, Conventuumque omnium tam Fratrum quam alia memoratu digniora ex Archivis, Protocollis... congesta exprimuntur. Coloniae Agrippinae, 1740.
- HILLER: Az ajándékozás = HILLER ISTVÁN: Az ajándékozás Esterházy Miklós nádor politikai gyakorlatában. Aetas 7. (1992) 19–27.
- HILLER: Palatin Nikolaus Esterházy = HILLER ISTVÁN: Palatin Nikolaus Esterházy. Die ungarische Rolle in der Habsburgerdiplomatie 1625 bis 1645. Wien–Köln–Weimar, 1992.
- HÖBELT: Friedliche Koexistenz – unfriedliche Grenze = LOTHAR HÖBELT: „Friedliche Koexistenz – unfriedliche Grenze: der Hintergrund der Schlacht von Vezekény 1652”. Burgenländisches Heimatblätter 73. (2012:1) 1–34.
- HORN: Ismeretlen temetési rendtartások = HORN ILDIKÓ: Ismeretlen temetési rendtartások a 16–17. századból. Irodalomtörténeti Közlemények 102. (1998) 760–772.
- JEDLICSKA: Pálffy Miklós = JEDLICSKA PÁL: Adatok erdődi báró Pálffy Miklós életrajza és korához 1552–1600. Eger, 1897.
- J. ÚJVÁRY: Esterházy László halála = J. ÚJVÁRY ZSUZSANNA: „De valamíg ez világ fennáll,

- mindennek szép koronája fennáll”: A vezekényi csata és Esterházy László halála. *Hadtörténelmi Közlemények* 119. (2006:4) 943–972.
- J. ÚJVÁRY: Esterházy László temetési költsége = J. ÚJVÁRY ZSUZSANNA: Esterházy László temetési költsége. In: „Fényes palotákban, ékes kőfalokban”: tanulmányok az Esterházy családról. Szerk. MACZÁK IBOLYA. Budapest, 2009. 9–23.
- KÁDÁR: Egyháziak az alsó táblán = KÁDÁR ZSÓFIA: A kora újkori magyar országgyűlések ismeretlen résztvevői: egyháziak az alsó táblán a 16–17. században. Kutatási beszámoló. Kézirat, 2021.
- KÁDÁR: Jesuitische Kongregationen = KÁDÁR ZSÓFIA: Die jesuitischen Kongregationen der österreichischen Ordensprovinz (von ihren Anfängen bis 1671). Typen und Tätigkeitsfelder (ein Forschungsbericht). In: *Bruderschaften als multifunktionale Dienstleister der Frühen Neuzeit in Zentraleuropa*. Hrsg. ELISABETH LOBENWEIN – MARTIN SCHEUTZ – ALFRED STEFAN WEISS. (Veröffentlichungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung 70.) Wien, 2018. 239–311.
- KÁDÁR: Saeculum Marianum = KÁDÁR ZSÓFIA: „Saeculum Marianum” – Angaben zu der Marianischen Kongregation des Jesuitischen Akademischen Kollegs in Wien und zu seinen ungarischen Beziehungen (1579–1678). In: *Wiener Archivforschungen. Festschrift für den ungarischen Archivdelegierten in Wien*, István Fazekas. Hrsg. CZIRÁKI ZSUZSANNA – FUNDÁRKOVÁ ANNA – MANHERCZ ORSOLYA – PERES ZSUZSANNA – VAJNÁGI MÁRTA. (Publikationen der Ungarischen Geschichtsforschung in Wien 10.) Wien, 2014. 205–213.
- KÁROLYI: Rendhagyó karrier = KÁROLYI BÁLINT: Egy rendhagyó karrier: Veglai Horváth Gáspár, a Magyar Kamara elnökének életútja. *Levéltári Közlemények* 90. (2019) 119–157.
- KECSKEMÉTI: Halotti beszédek = Magyar nyelvű halotti beszédek a XVII. századból. A szöveget gond., jegyz. KECSKEMÉTI GÁBOR. Budapest, 1988.
- KELLER – MAŤA – SCHEUTZ: Adel und Religion = Adel und Religion in der frühneuzeitlichen Habsburgermonarchie. Hrsg. KATRIN KELLER – PETR MAŤA – MARTIN SCHEUTZ. (Veröffentlichungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung 6.) Wien–Köln–Weimar, 2017.
- KEMPELEN: Magyar nemes családok = KEMPELEN BÉLA: Magyar nemes családok. Budapest, 1911–1932.
- KOLDINSKÁ: Každodennost renesančního aristokrata = MARIE KOLDINSKÁ: Každodennost renesančního aristokrata. Praha, 2001.
- KOLTAI: Batthyány Ádám = KOLTAI ANDRÁS: Batthyány Ádám. Egy magyar főúr és udvara a XVII. század közepén. (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai – Források, feldolgozások 14.) Győr, 2012.
- KOROKNAY: Kállói kapitányok = KOROKNAY GYULA: Kállói kapitányok. (A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár Kiadványai III. Tanulmányok 13.) Nyíregyháza, 2006.
- KOVÁCS: Esterházy Miklós udvara = KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Esterházy Miklós udvara és a nyugat-magyarországi reneszánsz. In: *A Magyar reneszánsz udvari kultúra*. Szerk. R. VÁRKONYI ÁGNES. Budapest, 1987. 176–189.
- KRÁL: Pohřební slavnosti = PAVEL KRÁL: Pohřební slavnosti jako prostředek a místo komunikace raně novověké společnosti. In: VÁCLAV BŮŽEK – PAVEL KRÁL (edd.): *Slavnosti a zábavy na dvorech a v rezidenčních městech raného novověku*. Opera historica 8. České Budějovice, 2000. 315–332.
- KRÁL: Pohřby posledních pánů = PAVEL KRÁL: Pohřby posledních pánů z Hradce. In: VÁCLAV BŮŽEK (ed.): *Poslední páni z Hradce*. Opera historica 6. České Budějovice, 1998. 401–512.
- KRÁL: Rituál a ceremoniál = PAVEL KRÁL: Rituál a ceremoniál. Na příkladu pohřebních slavností na šlechtických dvorech v raném novověku. In: *Sborník prací Filosofické fakulty*

- Brněnské university Studia minora Facultatis philosophicae Universitatis Brunensis C 49. (2002) 71–86.
- KRÁL: Roniperské setkání = PAVEL KRÁL: Roniperské setkání. Švaberský pohřeb jako místo politické komunikace předbělohorské šlechtické společnosti. Jihočeský sborník historický 68. (1999) 291–307.
- KRÁL: Smrt a pohřby české šlechty = PETR KRÁL: Smrt a pohřby české šlechty na počátku novověku. České Budějovice, 2004.
- MACZÁK: Gyászbeszédék bibliográfiája = MACZÁK IBOLYA: Az Esterházyak felett mondott gyászbeszédék bibliográfiája. In: „Fényes palotákban, ékes kőfalokban”: tanulmányok az Esterházy családról. Szerk. MACZÁK IBOLYA. Budapest, 2009. 137–140.
- Magyar főrangúak = Magyar főrangúak temetkezési szertartása a XVII-ik században. Történelmi Tár 17. (1894) 738–744.
- MAREK: La embajada de España = PAVEL MAREK: La embajada de España en la corte imperial (1556–1648). Figuras de los embajadores y estrategias clientelares. Praha, 2013.
- MARTÍ: Gróf Esterházy László = MARTÍ TIBOR: Gróf Esterházy László (1626–1652). Fejezetek egy arisztokrata család XVII. századi történetéhez. (PhD-disszertáció) Budapest, 2013.
- MARTÍ: Végrendeletek = MARTÍ TIBOR: Végrendeletek a pozsonyi káptalan hiteleshelyi levéltárából. Lymbus. Magyarságtudományi Forrásközlemények. Budapest, 2019. 205–247.
- MARTÍ – MONOSTORI: A Spanyol Monarchia értesülései = MARTÍ TIBOR – MONOSTORI TIBOR: A Spanyol Monarchia értesülései a Magyar Királyságról – Castañeda márki titkárának „interjúja” Esterházy Miklós nádorral (1639). Lymbus. Magyarságtudományi Forrásközlemények. Budapest, 2016. 123–139.
- MAŤA: Svět české aristokracie = PETR MAŤA: Svět české aristokracie (1500–1700). Praha, 2004.
- MCINTOSH: English Funeral Sermons = JERI LYNNE MCINTOSH: English Funeral Sermons 1580–1640: The Relationship Between Gender and Death, Dying and the Afterlife. M. Litt. thesis, University of Oxford, 1990. 57.
- MERÉNYI: Nyári Krisztina temetése = MERÉNYI LAJOS: Nyári Krisztina temetése 1641-ben. Történelmi Tár 25. (1902) 131–136.
- MOLNÁR: Magyar hódoltság, horvát hódoltság = MOLNÁR ANTAL: Magyar hódoltság, horvát hódoltság: magyar és horvát katolikus egyházi intézmények az oszmán uralom alatt. Budapest, 2019.
- MOLNÁR: Zala megye archontológiája = MOLNÁR ANDRÁS: Zala megye archontológiája 1138–2000. Zalaegerszeg, 2000.
- MUIR: Ritual in Early Modern Europe = EDWARD MUIR: Ritual in Early Modern Europe. Cambridge, 2005².
- NAGY: Magyarország családai = NAGY Iván: Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal. I–XII. Pest, 1857–1868.
- NYÁRY: Nyáry de Bedegh = NYÁRY ZSIGMOND: Nyáry de Bedegh et Berencs. Hét évszázad történetéből. Budapest, 1996.
- ODESCALCHI: Bosnyák Tamás = ODESCALCHI ARTÚR: Bosnyák Tamás s Fánchy Gáspár és György temetési szertartásai, 1634 és 1642. Századok 9. (1875) 414–418.
- PÁLFFY: Familie Esterházy = PÁLFFY Géza: Der Aufstieg der Familie Esterházy in die ungarische Aristokratie. In: WOLFGANG GÜRTLER – RUDOLF KROPF (Hgg.): Die Familie Esterházy im 17. und 18. Jahrhundert. (Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland Band 128. 28. Schlaininger Gespräche) Eisenstadt, 2009. 13–46.
- PÁLFFY: Főkapitányok = PÁLFFY GÉZA: Kerületi és végvidéki főkapitányok és főkapitány-helyettesek Magyarországon a 16–17. században. Történelmi Szemle 39. (1997:2) 257–288.

- PAVLÍČKOVÁ: Jasná zlatá hvězda = RADMILA PAVLÍČKOVÁ: Jasná zlatá hvězda Šternbersko-Lažanská. Žena, muž a dítě v pohřebním kázání nad Marií Maxmiliánou Aurelií Lažanskou z roku 1665. In: *Historica Olomucensia* 36. (2009) 43–66.
- PANDULA: Halotti epitáfium címerek = PANDULA ATTILA: Halotti epitáfium címerek a Felvidéken. In: *Genealógia* 3. Szerk. KOLLEGA TARSOLY ISTVÁN – KOVÁCS ELEONÓRA – VITEK GÁBOR. Budapest, 2015. 123–138.
- PAPP: A Rummy-serleg = PAPP JÚLIA: A Rummy-serleg magyarországi története. *Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények* (2005:3) 24–45.
- PERSCHY: Bollwerk Forchtenstein = Bollwerk Forchtenstein. Hg. hírlap. PERSCHY. Amt der Burgenländischen Landesregierung, Abt. 12/2 (Sonderband 11.) Eisenstadt, 1993.
- PERSCHY – PRICKLER: Die Fürsten Esterházy = Die Fürsten Esterházy: Magnaten, Diplomaten und Mäzene. Hrg. JAKOB MICHAEL PERSCHY – HARALD PRICKLER. (Burgenländische Forschungen, SB 16.) Eisenstadt, 1995.
- PESTY: Zólyom megyei alispánok = PESTY FRIGYES: Zólyom megyei alispánok. *Századok* 8. (1874) 579–582.
- PETRAŇ: Dějiny hmotné kultury = JOSEF PETRAŇ et al.: Dějiny hmotné kultury. Zv. 2/1. Praha, 1995.
- PONGRÁCZ: Šľachta Bratislavskej stolice = DENIS PONGRÁCZ et al.: Šľachta Bratislavskej stolice. Bratislava, 2004. = Pozsony vármegye nemes családjai. Somorja, 2008.
- RÁTH: Gróf Esterházy Miklós nádor = RÁTH KÁROLY: Gróf Esterházy Miklós nádor levelei 1626–1645. *Magyar Történelmi Tár* 8. (1861) 211–244.
- RÖSENER: Aspekte = WERNER RÖSENER: Aspekte der adeligen Erinnerungskultur im Mittelalter. In: GÜNTER OESTERLE (Hg.): Erinnerung, Gedächtnis, Wissen. Studien zur kulturwissenschaftlichen Gedächtnisforschung. Göttingen, 2005. 405–427.
- RÖSENER: Erinnerungskulturen = WERNER RÖSENER (Hg.): Adelige und bürgerliche Erinnerungskulturen des Spätmittelalters und der Frühen Neuzeit. Göttingen, 2000.
- STIPTA: Dejiny súdnej moci = STIPTA ISTVÁN: Dejiny súdnej moci v Uhorsku do roku 1918. Košice, 2004.
- STÖGMANN: Graf Kurz von Senftenau = ARTHUR STÖGMANN: Ferdinand Sigmund Graf Kurz von Senftenau (1562–1659). Reichsvizekanzler und Stadtherr von Horn. (Waldviertler Biographien, Bd. 1) Horn-Waidhofen an der Thaya, 2001. 41–62.
- SVÁBY: II. Rákóczy György temetése = SVÁBY FRIGYES: II. Rákóczy György temetése. *Történelmi Tár* 3. (1880) 582–584.
- SZABADOS: Vezekényi csata = SZABADOS JÁNOS: Újabb javaslat a vezekényi csata értelmezéséhez. *Hadtörténelmi Közlemények* 132. (2019:4) 783–808.
- SZABADY: Draskovich György = SZABADY BÉLA: Draskovich György győri püspök élete és kora (1599–1650). Sopron, 1936.
- SZABÓ: A szécsényi seregszék = SZABÓ ANDRÁS PÉTER: A szécsényi seregszék jegyzőkönyve (1656–1661). (Adatok, források és tanulmányok a Nógrád Megyei Levéltárból 59.) Salgótarján, 2010.
- SZABÓ: A végtisztesség = SZABÓ PÉTER: A végtisztesség: A főúri gyászszertartás mint látvány. (Mikrotörténelem) Budapest, 1989.
- SZABÓ: Egy felső-magyarországi főúr = Szabó ANDRÁS PÉTER: Egy felső-magyarországi katolikus főúr pengeélen: Forgách (III.) Zsigmond levelezése I. Rákóczi György erdélyi fejedelemmel (1644–1645). *Collectanea Sancti Martini. A Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményeinek Értesítője* 2. (2014) 291–342.
- SZABÓ: Forgách (III.) Zsigmond levelezése = SZABÓ ANDRÁS PÉTER: Forgách (III.) Zsigmond levelezése Lippay Györggyel (1639–1644). *Collectanea Sancti Martini. A Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményeinek Értesítője* 3. (2015) 247–297.
- SZABÓ: Menyegzőtől mennyegzőig = Szabó ANDRÁS PÉTER: Menyegzőtől mennyegzőig. Gon-

- dotatok a házasságkötési szokásrend magyarországi fejlődéséről. Századok 144. (2010:5) 1027–1084.
- SZÁDECZKY: Az Apafiak sírboltja = SZÁDECZKY LAJOS: Az Apafiak sírboltja és hamvai. Századok 43. (1905) 276–280.
- SZERÉMI [ODESCALCHI]: Gr. Forgách Miklós = Szerémi György: Gr. Forgách Miklós kassai főkapitány temetésének rendi, 1636. Kiad. ODESCALCHI ARTÚR. Századok 60. (1875) 276–278.
- SZERÉMI [ODESCALCHI]: Thurzó György nádor temetése = Szerémi György: Thurzó György nádor temetése. Kiad. ODESCALCHI ARTÚR. Századok 10. (1876) 425–428.
- SZILÁGYI: Esterházy Miklós = SZILÁGYI ANDRÁS: Egy renghagyó sikertörténet a XVII. században – Esterházy Miklós. In: „És az oszlopok tetején liliumok formáltattak vala” – tanulmányok Bibó István 70. születésnapjára. Szerk. TÓTH ÁRON. Budapest, 2011. 79–88.
- SZILÁGYI: Hungary’s heritage = Hungary’s heritage: princeley treasures from the Esterházy Collection from the Museum of Applied Arts and the Hungarian National Museum, Budapest. Szerk. SZILÁGYI ANDRÁS. London, 2004.
- THALY: Bercsényi = THALY KÁLMÁN: A Székesi gróf Bercsényi család I. 1525–1689. Budapest, 1885.
- THALY: Rákóczy Ferenc = THALY KÁLMÁN: „Méltóságos Fejedelem Rákóczy Ferenc Kegyelmes Urunk ő Nagysága Temetésének rendi”. Századok 7. (1873) 679–685.
- TÓTH: Egy koholmány hosszú árnyéka = TÓTH GERGELY: Egy koholmány hosszú árnyéka. Esterházy Pál genealógiai fikciójának utóélete a 18–19. században. In: Esterházy Pál, a műkedvelő mecénás. Egy 17. századi arisztokrata életpálya a politika és a művészet határvidékén. Szerk. ÁCS PÁL. Budapest, 2015. 357–372.
- TURBULY: Zala vármegye II. = TURBULY ÉVA: Zala vármegye közgyűlési jegyzőkönyveinek regesztái II. 1611–1655. (Zalai gyűjtemény 39.) Zalaegerszeg, 1996.
- VAN DÜLMEN: Kultura a každodenní život I. = RICHARD VAN DÜLMEN: Kultura a každodenní život v raném novověku (16.–18. století). I. zvazok. Praha, 1999.
- VÉGH: Keszthely végvárváros = VÉGH FERENC: Keszthely végvárváros a XVI–XVII. században. Budapest, 2007.
- VISKOLCZ: Az Esterházyak temetkezéseiről = VISKOLCZ NOÉMI: Az Esterházyak temetkezéseiről a 17. században. Művészettörténeti értesítő 58. (2009:2) 245–270.
- VISKOLCZ: Esterházy Miklós nádor = VISKOLCZ NOÉMI: „az Szegeny Urnak és az Nagysagos familianak örök emlekezetire”: Esterházy Miklós nádor castrum dolorisának történetéhez. Lymbus. Magyarságtudományi Forrásközlemények. Budapest, 2006. 31–39.
- WINKELBAUER – FAZEKAS – SCHEUTZ – SZABÓ: Frühneuzeitforschung = Frühneuzeitforschung in der Habsburgermonarchie: Adel und Wiener Hof – Konfessionalisierung – Siebenbürgen. Hrsg. THOMAS WINKELBAUER – FAZEKAS ISTVÁN – MARTIN SCHEUTZ – SZABÓ CSABA. (Publikationen der Ungarischen Geschichtsforschung in Wien 7.) Wien–Budapest, 2013.
- ZICHY: Zichy István gróf = ZICHY ISTVÁN: Adatok egy XVII. századi katolikus főúri család történetéhez. Zichy István gróf (1616–1693). Regnum Egyháztörténeti Évkönyv – 1942/1943. évi Szekfű Gyula Emlékkönyv.
- ZSILINSZKY: A linczi békekötés = ZSILINSZKY MIHÁLY: A linczi békekötés és az 1647-ki vallásügyi törvényczikkek története. Budapest, 1890.

THE REPRESENTATION OF POWER OF THE ESTERHÁZY FAMILY:
LIST OF PERSONS INVITED TO MIKLÓS ESTERHÁZY'S FUNERAL

Count Miklós Esterházy of Galánta, the Grand Duke of the Kingdom of Hungary, died on 11 September 1645 and was buried in Nagyszombat (Trnava) on 11 December of the same year. In the last decade, many valuable sources were published on the funerals of members of the Esterházy family in the 17th century. Thanks to recent research, many details and paraphernalia of the funeral rites are now well known. Varied and rich source material on the funerals has been preserved. We already had sources on Miklós Esterházy's funeral: the liturgical set of order recording the exact procedure of the ceremony, such as numerous invitations to the funeral, correspondence with Jesuit János Nádaszy on the erection of the *castrum doloris*. Now a new source, the list of names of the persons invited to Miklós Esterházy's funeral, has been added to these.

This source – unlike, for example, the funeral sermons published in print, which are primarily a rich repository of elements and symbols of personal and family representation – allows us to examine both the power representation of the currently reigning Palatine and the power (social) representation of the deceased and his family. The source, especially the part listing the Hungarian religious and secular orders, resembles the parliamentary invitations of the period. It can be noted that most of the persons listed were official guests at the Diet of 1646/1647, which opened shortly after the funeral of the deceased Palatine. Approximately all the leading members of Hungarian feudal society were invited to the funeral. However, unlike the Diet, the entire Viennese elite of the Habsburg Monarchy, the most prominent members of the Habsburg Aulic aristocracy, were also invited.

The list of the invited to the funeral is preserved in the *Lymbusfond* (E 211) of the National Archives of the Hungarian National Archives. The list is supplemented by various other unpublished sources relating to the event: a contemporary description of the circumstances of the Palatine's death in the archives of the princely branch of the Esterházy family, which survived among the Palatine's documents, and the Latin and Hungarian versions of the funeral invitation signed by the Palatine's family members, Dániel Esterházy (1585–1654) and László Esterházy (1626–1652).

Diana Duchoňová – Tibor Martí